

Urheiluseurat Harrastamisen Suomen mallissa

Kokemuksia Etelä-Suomen kunnissa

Sallamari Saastamoinen

Opinnäytetyöraportti, ylempi AMK

Toukokuu 2023

Sosiaali- ja terveysala

Terveyden edistäminen

Saastamoinen, Sallamari**Urheiluseurat Harrastamisen Suomen mallissa. Kokemuksia Etelä-Suomen kunnissa.**

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Toukokuu 2023, 45 sivua

Sosiaali- ja terveysala. Terveyden edistäminen. Opinnäytetyö, ylempi AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Lasten ja nuorten liikkumattomuus on merkittävä yhteiskunnallinen haaste nykypäivänä. Valtioneuvosto pitää yllä ajankohtaisia liikuntasuosituksia lapsille ja nuorille, mutta seurannan perusteella osa suomalaisista lapsista ja nuorista ei liiku suositusten mukaisesti. Väestön liikkumiseen ja liikuntaan vaikutetaan eri hallinnonalojen päätöksillä ja toimilla, jotka näkyvät konkreettisesti myös lasten ja nuorten elämässä. Harrastamisen Suomen malli on vuonna 2021 käynnistynyt Opetus- ja kulttuuriministeriön hanke, jonka tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen mahdollistamalla kaikille lapsille ja nuorille mielekäs sekä maksuton harrastus koulupäivän yhteyteen.

Opinnäytetyön tilaaja on Etelä-Suomen urheilu ja liikunta ry (ESLU). Opinnäytetyön taustana on ESLU:n havainto urheiluseurojen vähäisestä osallistumisesta Harrastamisen Suomen mallin mukaiseen lasten ja nuorten harrastustoimintaan Etelä-Suomen alueella. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Etelä-Suomen alueen urheiluseurojen osallistumista Harrastamisen Suomen mallin mukaiseen toimintaan sekä koota yhteen osallistumiseen vaikuttavia edistäviä tai estäviä tekijöitä.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisella tutkimusmenetelmällä. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Etelä-Suomen kuntien työntekijät, jotka koordinoivat oman kuntansa Harrastamisen Suomen mallin mukaista hanketta. Tutkimusaineisto kerättiin sähköisellä Webropol-kyselyllä ja saatu aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Opinnäytetyön tulosten mukaan Harrastamisen Suomen malli koetaan tärkeäksi ja sitä halutaan toteuttaa Etelä-Suomen kunnissa. Tulosten perusteella kuntien hankkeisiin osallistuvien urheiluseurojen määrä ei kuitenkaan ole kaikissa kunnissa riittävä. Tuloksista nousi esille urheiluseurojen Harrastamisen Suomen mallin mukaisiin hankkeisiin osallistumiseen vaikuttavia edistäviä ja estäviä tekijöitä. Tulosten perusteella kunta-kohtaisesti tulee pysähtyä tarkastelemaan tekijöiden toteutumista ja pohtia voiko niiden mukaista toimintaa tehostaa tai kuinka ratkaista haasteita.

Avainsanat (asiasanat)

Harrastamisen Suomen malli, urheiluseura, kyselytutkimus

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

-

Saastamoinen, Sallamari

Sport clubs in the Finnish model for leisure activities. Experiences in communes of Southern Finland.

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, May 2023, 45 pages

Health Care and Social Services. Master's Programme in Health Promotion. Master's thesis.

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

The immobility of children and young people is a significant societal challenge today. The Finnish Government maintains current recommendations for physical exercise for children and young people. Based on monitoring, some of Finnish children and young people do not reach these recommendations. Physical activity of the population is influenced by decisions and the actions of different administrative branches, which also affect the lives of children and young people. The Finnish model for leisure activities is a project of the Ministry of Education and Culture that started in 2021. The main goal of the Finnish model for leisure activities is to increase the wellbeing of children and young people. The aim is to enable each child and young person to have a pleasant and free hobby during the school day.

This thesis is commissioned by the Sports Federation of Southern Finland (ESLU). The background of the thesis is ESLU's observations about the low participation of sports clubs in the hobby activities of children and young people according to the Finnish model for leisure activities in Southern Finland. The aim of the thesis was to find out the participation of sports clubs in the region of Southern Finland in activities according to the Finnish model for leisure activities and to gather factors that promote or hinder participation.

The study was conducted as a qualitative study and the material was collected with a web-based questionnaire. The study's target group was the employees of the communes of Southern Finland, who coordinate their communes project according to the Finnish model for leisure activities. Received material was analyzed using data-driven content analysis.

According to the results of the thesis, the Finnish model for leisure activities is considered important and wanted to implement in the commune of Southern Finland. Based on the results, the number of sports clubs participating in projects is not sufficient in all communes. The results revealed factors that promote and prevent sports clubs participating in projects according to the Finnish model for leisure activities. Based on the results, each commune should examine the realization of the factors and consider whether the activities according to them can be made more efficient or how to solve the challenges.

Keywords/tags (subjects)

Finnish model for leisure activities, sport club, questionnaire study

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1	Johdanto	6
2	Keskeiset teemat	8
2.1	Harrastamisen Suomen malli	8
2.2	Urheiluseurat.....	9
3	Lasten ja nuorten liikunta	11
3.1	Lasten oikeuksien sopimus ja erityislainsäädäntö	11
3.2	Suosituksset ja merkitys terveydelle	12
3.3	Liikkuminen ja harrastaminen.....	15
4	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite	17
5	Tutkimuksen toteutus	18
5.1	Tutkimusmenetelmä	18
5.2	Aineiston keruu	19
5.3	Kohderyhmä	20
5.4	Aineiston analyysi.....	20
6	Tutkimustulokset	23
6.1	Urheiluseurojen osallistuminen	24
6.2	Edistävät ja estävät tekijät	26
6.3	Muut huomiot	29
7	Pohdinta	29
7.1	Luotettavuus ja eettisyys	29
7.2	Tulosten tarkastelu.....	31
8	Johtopäätökset ja jatkotutkimus	36
	Lähteet	39
	Liitteet	42
	Liite 1. Saatekirje	42
	Liite 2. Saatekirje 2	43
	Liite 3. Kysely	45
	Kuviot	
	Kuvio 1. Seurojen määrä.	24
	Kuvio 2. Urheiluseurojen järjestämä harrastustoiminta.	25
	Kuvio 3. Urheiluseurojen osallistumista edistävät ja estävät tekijät.....	26
	Kuvio 4. Kehittämisehdotuksia.	37

Taulukot

Taulukko 1. Lasten ja nuorten liikkuminen.....	15
Taulukko 2. Esimerkki aineiston analyysistä.....	22
Taulukko 3. Urheiluseurojen määrä maantieteellisten muuttujien kautta.....	32

1 Johdanto

Lasten ja nuorten liikkumattomuus on merkittävä yhteiskunnallinen haaste tänä päivänä. Ilmiöllä on kauaskantoiset seuraukset niin yksilö- kuin yhteiskuntatasolla, jos terveellinen ja liikunnallinen elämäntapa jää omaksumatta. Valtioneuvosto pitää yllä ajankohtaisia liikuntasuosituksia lapsille ja nuorille, mutta seurannan perusteella osa suomalaisista lapsista ja nuorista ei niihin yllä. Päivittäin vähintään tunnin liikkuvien lasten määrä on kasvanut, mutta vähän liikkuvien lasten ja nuorten määrä on Suomessa edelleen suuri. (Liikunnan harrastaminen Suomessa 2020.)

Liikkumisen haasteita ei ratkaista vain yhdellä keinolla, vaan huomioimalla liikunnan tasapainoinen kokonaisuus. Aktiivisesti harrastavien lasten ja nuorten osalta on tärkeä huolehtia liikkumisen monipuolisuudesta ja riittävästä arjen aktiivisuudesta. Vähän liikkuvien lasten ja nuorten kannalta on tärkeä pyrkiä lisäämään liikkumista vähitellen sekä vähentää paikallaan oloa. Väestön liikkumiseen ja liikuntaan vaikutetaan eri hallinnonalojen päätöksillä ja toimilla, jotka näkyvät konkreettisesti myös lasten ja nuorten elämässä. (Tuloskortti 2022, 5.) Harrastamisen Suomen malli on yksi lasten ja nuorten liikkumista edistävästä toimista, jonka avulla kaikille Suomen lapsille ja nuorille mahdollistuu harrastus koulupäivän yhteyteen.

Harrastamisen Suomen malli on Opetus- ja kulttuuriministeriön hanke, jonka tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen mahdollistamalla kaikille lapsille ja nuorille mielekäs sekä maksuton harrastus koulupäivän yhteyteen (Harrastamisen Suomen malli n. d.). Mallin mukainen toiminta käynnistyi vuonna 2021, ja se pohjautuu Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan. Vuoden 2023 alussa Nuorisolakiin kirjattiin säädös, joka velvoittaa kunnat järjestämään harrastustoimintaa lapsille ja nuorille Harrastamisen Suomen mallin mukaisesti (Nuorisolaki 955/2022).

Opinnäytetyön lähtökohtana oli työn tilaajan, Etelä-Suomen urheilu ja liikunta ry:n (ESLU), havainto urheiluseurojen vähäisestä osallistumisesta mallin mukaiseen lasten ja nuorten harrastustoimintaan Etelä-Suomen alueella. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Etelä-Suomen alueen urheiluseurojen osallistumista Harrastamisen Suomen mallin mukaiseen toimintaan sekä koota yhteen osallistumiseen vaikuttavia edistäviä tai estäviä tekijöitä. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisella tutkimusmenetelmällä. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Etelä-Suomen kuntien työntekijät, jotka koordinoivat oman kuntansa Harrastamisen Suomen mallin mukaista hanketta. Tutkimusai-

neisto kerättiin sähköisellä Webropol-kyselyllä ja saatu aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysilla. Opinnäytetyön tuotoksen avulla ESLU sekä alueen kunnat saavat tietoa, jonka avulla edistetään urheiluseurojen osallistumista Harrastamisen Suomen mallin mukaisiin hankkeisiin lisäten samalla lasten ja nuorten liikunnallisen harrastustoiminnan mahdollisuuksia.

Opinnäytetyön tilaaja Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry (ESLU) on seura- ja liikuntatoiminnan edistäjä sekä alueellisen yhteistyön koordinoija. ESLU:n keskeisenä tehtävänä on toimia edunvalvonta-, yhteistyö-, kehitys- ja palveluorganisaationa. Toiminnan keskiössä on seura- ja kansalaistoiminnan elinvoimaisuuden tukeminen ja vahvistaminen. ESLU:n tehtävänä on tuottaa ja kehittää liikuntapalveluja yhteistyössä kansallisten ja alueellisten tahojen kanssa. ESLU:n yhteistyökumppaneita ovat Opetus- ja kulttuuriministeriö, liikunnan aluejärjestöt, Olympiakomitea, lajiliitot sekä Etelä-Suomen aluehallintovirasto, kunnat, urheiluseurat, jäsen- ja kansalaisjärjestöt. (Liikunnan ja urheilun laadukkain asiantuntija alueellaan n. d.)

ESLU:n toimialueita ovat lasten ja nuorten liikunta, aikuis- ja terveysliikunta sekä seuratoiminta. ESLU:n toiminnassa keskeistä on koulutustoiminta paikallistasoilla. ESLU:n tavoitteena on turvata alueensa liikunta- ja urheilutoimijoiden peruskoulutus sekä kouluttaa, tukea ja konsultoida toimijoita alati muuttuvassa liikunnan ja urheilun maailmassa. (Liikunnan ja urheilun laadukkain asiantuntija alueellaan n.d.) ESLU:n toiminta-alue sisältää 29 kuntaa Etelä-Suomen alueella. Alueen yhteenlaskettu asukasmäärä on noin 1,68 miljoonaa ja alue kattaa kymmenyksen Suomen kunnista ja kolmanneksen urheiluseuroista (noin 3500 kpl). Tällä alueella työskentelee noin 150 000 vapaaehtoista seuratoimijaa urheilun ja liikunnan parissa. (ESLUn toiminta-alue n. d.)

2 Keskeiset teemat

2.1 Harrastamisen Suomen malli

Harrastamisen Suomen malli perustuu Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan. Marinin hallitusohjelmassa Osallistava ja osaava Suomi vuodelta 2019 osiossa 3.7 *Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi* on tavoitteena *Lapset ja nuoret voivat hyvin*. Hallitusohjelman mukaan tavoitteen saavuttamiseksi kaikille lapsille ja nuorille mahdollistetaan harrastus koulupäivän yhteyteen. Islannin mallin pohjalta luodaan suomalainen toteutus, jossa vahvistetaan koulujen aamu- ja iltapäivätoimintaa ja sen laatua, kerhotoimintaa, yhteistyötä kuntien ja kolmannen sektorin tekijöiden välillä. (Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019, 167.)

Harrastamisen Suomen malli on Opetus- ja kulttuuriministeriön hanke, jonka tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen. Mallin tarkoituksena on mahdollistaa kaikille lapsille ja nuorille mielekäs sekä maksuton harrastus koulupäivän yhteyteen. (Harrastamisen Suomen malli n. d.) Mallin mukaista harrastustoimintaa järjestetään perusopetuksen 1.–9. vuosiluokkien oppilaille. Harrastamisen Suomen mallin mukaisessa toiminnassa kunnat ja harrastuksen järjestäjät yhteistyössä suunnittelevat ja rakentavat harrastustoiminnan koulupäivän yhteyteen. Lapset ja nuoret osallistuvat harrastustarjonnan valintaan toivomalla mieluisia harrastuksia. Kunnat voivat hankkia harrastustoimintaa esimerkiksi ostopalveluna yhdistyksiltä ja seuroilta. Mallin mukaisen harrastuksen järjestäjiä voivat olla urheiluseurat, nuorisojärjestöt, kulttuuritoimijat, kunnat ja muut harrastustoimintaa järjestävät yhteisöt. (Harrastuksen järjestäjille n. d.)

Suomessa on 309 kuntaa ja 2 130 peruskoulua. Peruskouluissa opiskelee yhteensä 548 100 oppilasta (Tuloskortti 2022, 4). Harrastamisen Suomen malli on pilotoitu keväällä 2021, jolloin harrastustoimintaa järjestettiin 117 suomalaisessa kunnassa. Pilotoinnin jälkeen toiminta on laajentunut, lukuvuonna 2021–2022 toimintaa järjestettiin 235 kunnassa ja lukuvuonna 2022–2023 mukana olevien kuntien määrä on 267. Tavoitteena on juurruttaa malli pysyväksi toimintatavaksi kuntiin. Harrastamisen Suomen malli vakiinnutettiin nuorisolakiin 1.1.2023 alkaen eduskunnan päätöksellä. Lukuvuodelle 2022–2023 Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt kunnille 14,5 miljoonaa euroa erityisavustusta Harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen. (Tietoa n.d.) Kunnat

ovat nimenneet omia Harrastamisen malliin liittyviä hankkeita kuntakohtaisesti, esimerkiksi Harrastamisen Suomen malli Helsingissä, Harrastusten Vantaa ja Harrastamisen Lohjan malli (Harrastamisen Suomen mallin kunnat n.d.).

Harrastamisen Suomen malli luo kunnalle mahdollisuuden kuntayhteistyöhön harrastusten järjestäjien kanssa rakentamalla harrastustoimintaa koulupäivän yhteyteen (Huuskonen, Lambacka, Tarhala, Ulvinen, Valta & Vartiainen 2022, 5.) Hankkeiden mukainen harrastaminen kouluilla rytmittyy koulunkäynnin aikatauluihin jakautuen syys- ja kevätlukukauteen. Kunnat suunnittelevat toimintaa ja aloittavat haun harrastusten järjestäjistä jo edellisen lukukauden aikana. Kuntien harrastamisen vuosikello koostuu tyypillisesti useammasta eri vaiheesta. Vaiheet ovat lasten ja nuorten toiveiden kuuleminen, harrastusten järjestäjien haku ja valinta, harrastustoiminnan suunnittelu ja järjestäminen sekä harrastuskausi. (Huuskonen ym. 2022, 7.)

Kunnat vastaavat itse siitä, miten järjestävät hankkeensa mukaisen harrastustoiminnan. Kunta solmii harrastuksen järjestävän tahon kanssa kirjallisen sopimuksen. Sopimus sisältää kunnan ja harrastuksen järjestäjän vastuut ja velvoitteet sekä yleiset käytänteet. (Huuskonen ym. 2022, 11.) Harrastamiseen sopivat tilat löytyvät usein koulusta tai sen läheltä. Harrastustoiminnan järjestäjät sopivat kunnan kanssa tilojen käyttöoikeudesta ja muista niihin liittyvistä käytänteistä. (Huuskonen ym. 2022, 14.) Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee toimintaa kunnille vuosittain jaettavan tuen avulla (Huuskonen ym. 2022, 26). Kunta ja toiminnan järjestäjä sopivat toiminnan järjestämisestä maksettavasta korvauksesta, joka maksetaan kunnan määrittelemällä tavalla (Huuskonen ym. 2022, 14). Harrastuksen järjestäjä ja ohjaaja sopivat ohjaajalle maksettavan palkan käytänteistä (Huuskonen ym. 2022, 19).

2.2 Urheiluseurat

Suomalaisella urheiluseuratoiminnalla on pitkäaikaiset perinteet. Ensimmäinen Suomen autonomisen suuruhtinaskunnan urheiluseura aloitti toimintansa 1860-luvulla. Urheiluseuroja alkoi muodostua enenevässä määrin 1900-luvun alun vuosikymmeninä järjestäytyneen urheilutoiminnan vakiintuessa suomalaisten elämässä. Tällöin liikuntaharrastus käsitti käytännössä klassiset urheilulajit ja urheiluseura oli luonnollisin ympäristö tälle toiminnalle. Vielä muutama vuosikymmen sitten urheiluseurat olivat niin kutsutusti yleisseuroja tarkoittaen, että harjoittelu sisälsi useita eri lajeja.

Viimeisten vuosikymmenten aikana liikuntaharrastus ja urheilu on muuttanut muotoaan. Perinteisten lajien asema ja suosio ovat muuttuneet uusien lajien syntyessä. Lasten ja nuorten suosikkilajeiksi ovat nousseet monet joukkuelajit, kuten jalkapallo, jääkiekko, salibandy ja koripallo, joiden harrastaminen mahdollistuu usein vain urheiluseurassa. Nykyään ilman seurajäsenyyttäkin on lapsille ja nuorille tarjolla urheilu- ja liikuntamahdollisuuksia, kuten hiihtoa, uintia ja sulkapalloa, joita voi harrastaa omatoimisesti tai perheen tai kavereiden kanssa. (Hossain, Kallio & Suortti 2013, 32.)

Kosken ja Mäenpään (2018) tutkimuksen mukaan urheiluseurat ovat olennaisessa asemassa suomalaisessa liikuntakulttuurissa ja niiden merkitys huippu- ja kilpaurheilulle sekä harrasteliikunnalle on suuri. Lasten ja nuorten liikuttajina ja liikuntaan sosiaalistajina urheiluseuroilla on nykyään korvaamaton rooli. Urheiluseurojen määrästä ei ole tarkkaa tietoa yhteisen tietokannan liikunta- ja urheiluseuroista puuttuessa, mutta yhdistysrekisterin mukaan vuonna 2017 toimivia seuroja oli noin 14 000. Vastaavasti Suomen kuntien tietojen mukaan seuroja oli 9 000–11 000. Suurin osa, noin 70 %, suomalaisista seuroista on yhden lajin erikoisseuroja. Kahden lajin seuroja on 11 %, vähintään kolmen lajin seuroja on 15 % ja ei-lajikeskeisiä on 4 %. Suurimmat lajit seuramäärittäin ovat jalkapallo, salibandy, yleisurheilu, ratsastus, hiihto ja voimistelu. Keskimääräinen jäsenmäärä seuroissa on 359 jäsentä. (Koski & Mäenpää 2018.)

Aarresolan, Lämsän ja Itkosen (2022) tutkimuksen mukaan urheiluseuroihin palkattujen työntekijöiden määrää on pidetty olennaisena merkinä seuran ammattimaisuudesta (Aarresola, Lämsä & Itkonen 2022, 44). Kosken ja Mäenpään (2018) tutkimuksen mukaan urheiluseurojen ammattimaisuus on viime vuosikymmenien aikana vahvistunut päätoimisten ja osa-aikaisten työntekijöiden lisääntyessä. Koski ja Mäenpää osoittavat, että vuonna 2016 vähintään yksi päätoiminen työntekijä on noin joka viidennellä suomalaisella urheiluseuralla ja päätoimisten laskennallinen kokonaismäärä on yli 5 000 henkilöä. Lisäksi urheiluseuroissa toimii palkattuja osa-aikaisia työntekijöiden lähes 30 000 henkilöä. (Koski & Mäenpää 2018, 67,72.) Urheiluseurojen organisoima ja järjestämä kerhotoiminta, esimerkiksi iltapäiväkerhot, on mahdollistanut päätoimisten työntekijöiden palkkaamisen urheiluseuroihin. Myös seuran jäsenmäärä, päätarkoitus sekä kilpailullinen menestys ovat tutkimuksen perusteella yhteydessä palkallisen työntekijä palkkaukseen. (Koski & Mäenpää 2018, 68–69.)

Aarresolan ja muiden mukaan urheiluseurojen ammattimaistuminen on nostanut keskusteluun vapaaehtoisten roolin ja tulevaisuuden. Tutkimuksen mukaan vapaaehtoisten määrä urheiluseuroissa vaihtelee seuratyypin mukaan ja painottuu junioriseurojen toimintaan. (Aarresola, Lämsä & Itkonen 2022, 45.) Kosken ja Mäenpään (2018) tutkimuksen mukaan joka kymmenes suomalainen tekee vapaaehtoistyötä liikunnan parissa. Vaikka vapaaehtoisten osuus on lähes kaksinkertainen eurooppalaiseen keskiarvoon verrattuna, on suomalaisten vapaaehtoisuus vähentynyt edellisten vuosien aikana. Kosken ja Mäenpään mukaan suomalaisissa urheiluseuroissa toimii vapaaehtoisina ns. tosiaktiiveja tutkimuksen laskennallisen arvion mukaan yli 170 000 toimihenkilöä sekä lisäksi harvemmin osallistuvia toimihenkilöitä vielä tätäkin enemmän. Tutkimus osoittaa myös viitteitä siitä, että vapaaehtoisten löytäminen urheiluseuroihin koetaan haastavammaksi kuin aikaisemmin. (Koski & Mäenpää 2018, 63–65.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön Harrastamisen strategia painottaa, että harrastamisen edistämiseksi tarvitaan vahvaa poikkihallinnollista yhteistyötä niin valtionhallinnon, kuntien, kolmannen sektorin, oppilaitosten kuin yritysten välillä (Harrastamisen strategia 2019, 30). Kosken ja Mäenpään (2018) tutkimuksen perusteella urheiluseurat tekevät yhteistyötä monialaisesti eri tahojen kanssa. Urheiluseurojen yhteistyötahot ovat liikuntajärjestelmään kuuluvia tai sen ulkopuolelle kuuluvia. Liikuntajärjestelmään kuuluvat lajiliitot, aluejärjestöt ja paikalliset seurat. Liikuntajärjestelmän ulkopuolelle sijoittuvat yhteistyötahot ovat kunta, koulu, kodit, yritykset sekä tiedostusvälineet. (Koski & Mäenpää 2018, 91.)

3 Lasten ja nuorten liikunta

3.1 Lasten oikeuksien sopimus ja erityislainsäädäntö

Lasten ja nuorten oikeus harrastaa ja liikkua on määritelty YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa sekä Suomen perustuslaissa. Suomen erityislainsäädännön liikunta- ja nuorisolaki määrittelevät Suomen valtion sekä kuntien tehtävät ja edellytykset.

Lasten ihmisoikeudet on turvattu erillisellä YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksella, joka on hyväksytty YK:n yleiskokouksessa vuonna 1989. Suomessa sopimus on ollut voimassa vuodesta 1991. Lapsen oikeuksien sopimuksen 29 artiklan mukaan ”*lapsen koulutuksen tulee pyrkiä persoonalli-*

suuden, lahjojen sekä henkisten ja ruumiillisten valmiuksien mahdollisimman täyteen kehittämiseen”. 31 artiklan mukaan ”lapsella on oikeus lepoon ja vapaa-aikaan, hänen ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan sekä vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin. Sopimusvaltiot kunnioittavat ja edistävät lapsen oikeutta osallistua kaikkeen kulttuuri- ja taide-elämään ja kannustavat sopivien ja yhtäläisten mahdollisuuksien tarjoamista kulttuuri-, taide-, virkistys- ja vapaa-ajantoimintoihin”. (Valtiosopimus 1991/60.)

Liikuntalain (390/2015) mukaan Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa yleisestä liikuntapolitiikan johdosta, yhteensovittamisesta ja kehittämisestä sekä liikunnan yleisten edellytysten luonnista. Aluehallintavirastot vastaavat liikunnan aluehallinnon tehtävistä, jotka säädetään valtioneuvoston asetuksilla. Valtion tehtävänä on tarvittaessa tehdä yhteistyötä kuntien, kansalaisjärjestöjen ja muiden liikunta-alan toimijoiden kanssa. Liikuntalaki määrittelee kuntien tehtäväksi luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. (Liikuntalaki 390/2015.)

Nuorisolain (955/2022) mukaan nuorisotyön ja -politiikan yleisestä johdosta vastaa Opetus- ja kulttuuriministeriö. Aluehallintavirastot vastaavat aluehallinnollisista nuorisopoliittisista tehtävistä, jotka säädetään valtioneuvoston asetuksella. Kunnan vastuulla on luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluita ja tiloja sekä tukea kansalaistoimintaa. Nuorisolaki määrittelee kuntien tehtäväksi Harrastamisen Suomen mallin mukaisen harrastustoiminnan järjestämisen. Nuorisolain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia, tukea kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä sekä harrastamista ja kansalaisyhteiskunnassa toimimista. Nuorisolain tavoitteena on myös edistää nuorten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja oikeuksien toteutumista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. (Nuorisolaki 955/2022.)

3.2 Suositukset ja merkitys terveydelle

Maailman terveysjärjestö WHO julkaisi vuonna 2020 päivitettyt liikkumissuositukset kaiken ikäisille, mukaan lukien lapset ja nuoret. WHO kokosi yhteen kansainvälisen tutkimusnäytön liikkumisen ja paikallaanolon vaikutuksista terveydelle. WHO:n tutkimuksiin ja näyttöön perustuvan liikkumissuo-

situksen mukaan lasten ja nuorten fyysisellä aktiivisuudella on useita terveyshyötyjä. Fyysinen aktiivisuus parantaa fyysistä kuntoa (sydän- ja lihaskunto), metabolista terveyttä (verenpaine, veren rasva-aineet, verensokeritasapaino ja insuliiniherkkyys), luuterveyttä, kognitiivisia kykyjä (oppimiskyky, toiminnanohjaus), mielenterveyttä (vähentää masennuksen oireita) sekä suojaa ylipainolta. (WHO guidelines on physical activity and sedentary behaviour 2020.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä päivitti vuonna 2021 suomalaisen liikkumissuosituksen WHO:n julkaisun pohjalta soveltamalla sitä suomalaiseen toimintaympäristöön sopivaksi. Valtioneuvoston liikkumissuositus 7–17-vuotiaille on seuraava: *”Kaikille 7–17-vuotiaille suositellaan monipuolista, reipasta ja rasittavaa liikkumista vähintään 60 minuuttia päivässä yksilölle sopivalla tavalla, ikä huomioiden. Runsasta ja pitkäkestoista paikallaanoloa tulisi välttää.”* (Liikkumissuositus 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille 2021, 11.)

Liikkumissuosituksen perusteella 7–17-vuotiaiden tulee liikkua jokaisena päivänä ja suurimmaksi osaksi kestävyystyyppisesti. Vähintään kolmena päivänä viikossa liikkumisen tulee olla teholtaan rasittavaa kestävyystyyppistä liikkumista sekä lihasvoimaa ja luustoa vahvistavaa. Liikkuminen tulee olla monipuolista erilaisten liikuntataitojen kehittymiseksi. Suositus kannustaa kiinnittämään huomiota myös liikkuvuuteen sekä muistuttaa vähäisemmänkin liikkumisen määrän olevan hyödyllinen. Suositus nostaa esille liikkumisen ilon pysyvien liikunta- ja harrastustottumusten löytämisessä sekä turvallisen ja yhdenvertaisen liikkumisen kuuluvan kaikille. (Liikkumissuositus 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille 2021, 11.)

Vuoren (2010) määrittelyn mukaan liikunta voi parantaa nykyistä terveyttä ja vointia sekä vahvistaa terveydelle suotuisia elintapoja ja tottumuksia. Liikunta voi myös vähentää nykyistä ja tulevaa terveyttä vaarantavia tekijöitä. (Vuori 2010, 146.) Liikunnan biologiset vaikutukset ovat laajat. Lasten ja nuorten liikunta kehittää liike- ja liikkumistaitoja, lisää lihasmassaa ja voimaa, edesauttaa luuston kehittymistä ja vahvistumista, kehittää ja suojaa niveliä ja niiden liikkuvuutta, tehostaa energiankulutusta, lisää anaerobista tehoa ja kapasiteettia, vähentää sydän- ja verisuonitautien vaaratekijöitä sekä tukee painonhallinnassa. (Vuori 2010, 147–153.)

Liikunnan merkitys lasten ja nuorten terveydelle on moninainen. Lasten ja nuorten liikunnan vahvimmat terveydelliset perusteet ovat tuki- ja liikuntaelimestön kehittyminen, psykososiaaliset vaikutukset sekä liikkumistottumusten muotoutuminen ja säilyminen aikuisuuteen. Lasten liikuntataitojen, liikkuvuuden ja liikehallinnan kehitykselle kriittisin aika on ensimmäisen kymmenen ikävuoden aikana, jolloin päivittäisen fyysisen aktiivisuuden tulee olla monipuolista ja eri tavoin haastavaa. Luuston kehittymiselle erilaisia hyppyjä, suunnanmuutoksia ja painoa kannattavia liikuntamuotoja tulisi olla murrosiän kasvupyrähdyksen kynnyksellä huomattavasti. (Fogelholm 2011, 84.)

Liikunta voi tukea lasten ja nuorten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia suorien sekä epäsuorien vaikutusten kautta. Liikunnan positiivisista vaikutuksista osa ilmenee heti, mutta monet vaikutukset ilmenevät vasta vuosien kuluessa. Liikkuva lapsi ja nuori kehittyy todennäköisesti terveemmäksi ja elämästään nauttivammaksi aikuiseksi verrattuna liikkumattomaan lapseen. Lapselle liikunta opettaa liikuntataitoja, sosiaalista vuorovaikutusta sekä sen pelisääntöjä samalla minäkuvaa kehittäen. Nuorelle liikunnan merkityksessä korostuu sosiaalinen vuorovaikutus sekä minäkuvan ja identiteetin muovautuminen. Lapsille ja nuorille liikunta mahdollistaa monenlaiset myönteiset tunteet, elämykset ja kokemukset, mutta nämä voivat olla myös kielteisiä. Tämän vuoksi lasten ja nuorten liikunnan suunnitteluun ja ohjaukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Lasten ja nuorten liikkumattomuus aiheuttaa välittömiä sekä myöhemmin ilmentyviä haittoja terveydelle, hyvinvoinnille ja toimintakyvylle. (Vuori 2010, 145.)

Kaunismaan, Sinisalo-Juhan, Tormulaisen ja Vaaran (2021) tutkimuksen mukaan harrastus- ja järjestötoiminnalla on laaja-alaisia merkityksiä nuorten elämään. Tutkimuksen mukaan nuorten harrastus- ja järjestötoiminta tarjoaa erilaisia oppimisympäristöjä, joilla on vaikutuksia kasvuun, osallisuuteen sekä niiden yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen. Erityisesti urheilu- ja liikuntaharrastus on yhteydessä uusien kavereiden saamiseen, omasta hyvinvoinnista huolehtimiseen ja vastuun kantamiseen. Tutkimuksen mukaan osallistuminen urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen toimintaan vaikuttaa positiivisesti nuorten kokemukseen elämänhallinnasta sekä osallisuudesta yhteisöihin ja yhteiskuntaan. Urheiluharrastukseen liittyy myös aktiivisen sosiaalisen elämän tärkeys. (Kaunismaa, Sinisalo-Juha, Tormulainen & Vaara 2021, 1–4)

3.3 Liikkuminen ja harrastaminen

Suomessa tutkitaan ja seurataan säännöllisesti lasten ja nuorten liikkumistottumuksia. Päivittäin vähintään tunnin liikkuvien lasten määrä on viime vuosien aikana kasvanut, mutta vähän liikkuvien lasten ja nuorten määrä on edelleen suuri. Liikunta-aktiivisuus vähenee iän myötä, samoin kuin osallistuminen ohjattuun liikuntaan. Paikallaan olo ja ruutuaika taas lisääntyvät iän myötä. (Liikunnan harrastaminen Suomessa 2020.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön Lasten ja nuorten liikuntaindikaattorit-tietokantaan on koottu keskeiset tekijät peruskouluikäisten lasten ja nuorten liikunnasta, liikunnan edistämisestä ja fyysisestä toimintakyvystä. Tietokanta on koottu yhdistämällä tuloksia Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen Kouluterveyskyselystä (2019) ja TEA viisarista (2009–2018), Jyväskylän yliopiston ja UKK-instituutin LIITU-tutkimuksesta (2018), valtion liikuntaneuvoston ja Opetushallituksen Move! -mittauksista (2017–2022) sekä LIKES-tutkimuskeskuksen Liikkuva koulu-ohjelman seurannasta ja tutkimuksesta. Tietokantaa voidaan hyödyntää liikunnan, terveyden ja hyvinvoinnin seurannassa ja edistämisessä. Indikaattorit ovat käytettävissä kuntakohtaisesti, maakuntakohtaisesti ja valtakunnallisesti. (Lasten ja nuorten liikuntaindikaattorit 2022.)

Taulukko 1. Lasten ja nuorten liikkuminen.

	3.–4.-luokkalaiset pojat	3.–4.-luokkalaiset tytöt	7.–9.-luokkalaiset pojat	7.–9.-luokkalaiset tytöt
Liikuntasuosituksen mukainen liikkuminen liikelaatimittauksen perusteella	48 %	31 %	20 %	11 %
Paikalla olon (istuminen, makaaminen) %-osuus valvellaoloajasta	51 %	49 %	60 %	57 %
Harrastaa liikuntaa liikunta- tai urheiluseurassa	69 %	68 %	52 %	49 %

Taulukkoon 1. on koottu lasten ja nuorten liikunnan tietokannan indikaattoreiden mukaisia kansallisia tuloksia. Fyysinen aktiivisuus liikeantureilla mitattuna osoittaa, että liikuntasuosituksen mukaan 3.–4.- luokkalaisista pojista liikkuu noin puolet ja tytöistä noin kolmasosa. 7.–9.- luokkalaisten kohdalla liikuntasuosituksen mukaan pojista liikkuu viidennes ja tytöistä noin joka kymmenes. Paikallaan oloa istuen tai makaamalla valveillaoloajasta on 3.–4.- luokkalaisilla pojilla ja tytöillä noin puolet ja 7.–9.- luokkalaisilla pojilla ja tytöillä lähes kaksi kolmasosaa. Tulosten perusteella liikkuminen vähenee ja paikallaanolo lisääntyy lasten iän myötä. Samaa suuntaa osoittaa myös harrastaminen liikunta- tai urheiluseurassa. Sekä pojilla että tytöillä seurassa harrastamisen määrä vähenee lasten iän karttuessa.

Indikaattoriin on kerätty tietoa myös lasten ja nuorten toimintakyvystä ja terveydestä. Lasten ja nuorten liikunnan tietokannan indikaattorit osoittavat, että ovat lasten ja nuorten kestävyys- sekä lihaskunto on pääasiallisesti heikentynyt viime vuosien aikana. Tulosten mukaan viidennes 7.–9.- luokkalaista kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi ja neljänneksellä on niska- tai hartiakipuja viikoittain. Ikäluokassa ylipainoisia on vajaa viidennes. Reilu kymmenesosa 7.–9.-luokkalaista kokee itsensä yksinäiseksi hyvin tai melko usein. Tutkimuksissa on kerätty tietoa myös lasten ja nuorten kokemuksista harrastamiseen liittyen. Syitä harrastamattomuuteen on sekä 3.–4.- että 7.–9.-luokkalaisten kokemusten perusteella kodin läheisyydestä puuttuva kiinnostavan lajin ohjaus, ajan puute sekä korkeat kustannukset. Lisäksi 7.–9.-luokkalaisten mukaan harrastuspaikat ovat liian kaukana eikä asuinalueella järjestetä kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille.

Vapaa-aikatutkimuksen (Hakanen, Myllyniemi ja Salasuo 2019) mukaan erilaiset tekijät vaikuttavat liikunnan harrastamattomuuteen. Perheen sosioekonomisella tilanteella on sidos lasten liikunnan harrastamiseen, tutkimuksen mukaan hyvin toimeentulevin perheiden lapset harrastavat liikuntaa 11 % enemmän kuin heikommin toimeentulevien perheiden lapset. Heikon toimeentulon perheissä liikkumattomista lapsista 63 prosenttia haluaisi aloittaa liikunnan harrastamisen. Tutkimuksen perusteella myös nuoren koulutustasolla ja äidin koulutuksella on yhteys yli 15-vuotiaiden liikunnan harrastamiseen, korkeampi koulutustaso korreloi liikunnan harrastamiseen positiivisesti. (Hakanen, Myllyniemi & Salasuo 2019, 15–17.)

Vapaa-aikatutkimus selvitti syitä liikunnan harrastamattomuuteen. Tutkimuksen perusteella harrastamattomuuden ensisijaisia syitä 7–9-vuotiaiden ikäryhmässä oli, että lapsi ei pidä liikunnasta,

että liikunta on liian kilpailuhenkistä sekä se, että lapsella on pelko siitä, ettei tule hyväksytyksi porukkaan. Muita syitä oli liikuntapaikan tai harrastustoiminnan puuttuminen tai harrastamisen hinta. 10–29-vuotiaiden ikäryhmässä yleisin harrastamattomuuden syy oli se, että lapsi tai nuori ei pidä liikunnasta. Muita harrastamattomuuden syitä olivat ajan puute, liikunnallisen lahjakkuuden kokemuksen puuttuminen, harrastuskaverin puuttuminen, huonot kokemukset koululiikunnasta tai liikunnan harrastamisesta, pelko pärjäämättömyydestä, liiallinen kilpailullisuus sekä liikuntaharrastuksen kallis hinta. (Hakanen, Myllyniemi & Salasuo 2019, 22–23.)

Zacheuksen, Kosken, Tähtisen ja Vanttajan (2017) tutkimuksessa vähän liikuntaa harrastavien nuorten liikuntasuhteesta ja liikunta-aktiivisuuden muutoksista selvitettiin tekijöitä, jotka saavat lapset ja nuoret kiinnostumaan liikunnasta ja sen harrastamisesta. Tutkimuksen perusteella nuorten liikuntakiinnostuksen herättäviä keskeisimpiä taustatekijöitä olivat ystävät, urheiluseurat ja oma perhe. (Zacheus, Koski, Tähtinen & Vanttaja 2017, 42–43.) Tutkimuksen mukaan lapsille ja nuorille kaveriryhmien merkitys sosiaalisten mallien antajina ja samaistumiskohteina on tärkeä. Perheiden merkitys ilmenee monella tavalla, kuten vanhemmilta saatuna emotionaalisenä tukena ja kannustuksena tai konkreettisenä tukena kuljettamalla harrastuksiin ja maksamalla harrastusmaksuja. Myös vanhempien omalla sekä perheen liikunnallisuudella on merkitystä. Urheiluseurojen ja koulun toimintaan liittyy keskeisesti vuorovaikutus, yhdessäolo ja -tekeminen sekä toiminta yhdessä ohjaajien, valmentajien ja opettajien kanssa. Näin ollen varsinaisen liikunnallisen toiminnan ohessa ovat mukana myös sosiaaliset elementit. (Zacheus, Koski, Tähtinen & Vanttaja 2017, 44–50.)

4 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Etelä-Suomen alueen urheiluseurojen osallistumista Harrastamisen Suomen mallin mukaiseen toimintaan sekä koota yhteen kokemuksia urheiluseurojen osallistumista edistävästä ja estävästä tekijöistä. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää missä määrin urheiluseurat osallistuvat kuntien hankkeisiin ja järjestävät harrastustoimintaa mallin mukaisesti sekä löytää urheiluseurojen osallistumista edistäviä tai estäviä toimintatapoja.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten urheiluseurat osallistuvat Harrastamisen Suomen mallin mukaisiin hankkeisiin?
2. Mitkä tekijät vaikuttavat urheiluseurojen osallistumiseen Harrastamisen Suomen mallin mukaisiin hankkeisiin?

5 Tutkimuksen toteutus

5.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on tutkittavan ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen ja tulkinnan tekeminen. Laadullisella tutkimuksella pyritään ilmiön syvälliseen ymmärtämiseen käyttämällä sanoja ja lauseita lukuarvojen sijasta. Laadullisella tutkimuksella tuotetaan myös uusi tapa ymmärtää ilmiötä. Siinä kiinnostus kohdistuu merkityksiin, eli ihmisten kokemuksiin ja näkemyksiin reaali maailmasta. (Kananen 2017, 35–36.)

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2010) määrittelevät laadullisen tutkimuksen todellisen elämän kuvaamisena, jossa todellisuus on moninainen ja tutkimuksen tekeminen on kokonaisvaltaista tosiasioiden löytämistä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 161). Samoin Vilkka (2015) korostaa laadullisen tutkimuksen keskeisenä tavoitteena olevan asioiden, jotka ovat välittömän havainnoinnin ulkopuolella, tulkittamista ja esille tuomista. Nämä asiat ovat kuin arvoituksia, joita tutkimuksen avulla ratkaistaan. (Vilkka 2015, 120.) Tässä tutkimuksessa laadullinen menetelmä mahdollisti kohderyhmältä kokemusperäisen tiedon saamisen tutkittavasta asiasta sekä keinot tulkita ja tuoda esille vastausten merkityksiä eli selvittää urheiluseurojen osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä. Kyseistä aihetta on tutkittu vielä vähän, joten silläkin perusteella laadullinen menetelmä sopii tähän tutkimukseen.

Sarajärven ja Tuomen (2018) mukaan vallitsevat laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi sekä erilaisista dokumenteista kerätty tieto. Menetelmän valinta liittyy tutkittavaan ongelmaan ja tutkimusasetelmaan sekä käytettävissä oleviin resursseihin. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 83.)

5.2 Aineiston keruu

Tutkimuksen aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella, joka toteutettiin Webropol kysely- ja raportointityökalun avulla. Hirsjärvi ja muut (2010) ovat kuvanneet kyselylomakkeen moninaisuutta, sillä voidaan kerätä tietoa esimerkiksi käyttäytymisestä ja toiminnasta, tiedoista ja asenteista sekä käsityksistä ja mielipiteistä. Sen avulla voidaan pyytää myös arviointeja tai perusteluja toiminnoille, mielipiteille tai vakaumuksille sekä kartoittaa tutkittavan asian taustaa. (Hirsjärvi ym. 2010, 197.)

Tutkimuksen kohderyhmä sijaitsi maantieteellisesti laajalla alueella, joten ryhmän saavutettavuus mahdollistui parhaiten sähköpostitse lähetävällä Webropol-kyselyllä. Hirsjärvi ja muut (2010) tuovat esille kyselytutkimuksen hyötynä myös mahdollisuuden laajaan tutkimusaineistoon, menetelmän tehokkuuden sekä aikataulujen ja kustannusten tehokkaan arvioinnin. Kyselytutkimuksen haasteena taas on tutkijan tietämättömyys vastaajien suhtautumisesta tutkimukseen tai perehtyneisyydestä tutkittavaan asiaan. Tutkijan on huomioitava, että kyselyyn vastaamattomuus voi olla myös mahdollista. (Hirsjärvi ym. 2010, 195).

Sähköinen Webropol-kyselylomake laadittiin tutkimuksen aineiston keruuta varten. Kysymykset perustuivat laadullisen tutkimuksen metodologiseen kirjallisuuteen sekä tutkittavan aiheen sisältöön. Hirsjärvi ja muut (2010) sekä Valli (2010) ovat koonneet kysymysten laadintaan tärkeitä näkökohtia, joita hyödynnettiin lomakkeen laadinnassa. Heidän mukaansa tutkija voi lomakkeen laadinnalla ja kysymysten suunnittelulla optimoida tutkimuksen onnistumista. (kts. Hirsjärvi ym. 2010, 202–203; Valli 2010, 103–106.)

Hirsjärven ja muiden mukaan (2010) lomakkeen kokeilu ennen aineiston keruuta on välttämättöntä. Kysymysten lisäksi lomakkeen ulkoasu on oltava huoliteltu ja sisältää avovastauksille tarpeeksi tilaa. Lomakkeen ohessa saatekirjeessä vastaajille tuodaan esille kyselyn tarkoitus, tärkeys sekä merkitys vastaajalle. (Hirsjärvi ym. 2010, 204.) Tutkimuksen kyselylomake sekä sen saatekirje laadittiin tammikuussa 2023. Sen jälkeen kyselylomake pilotoitiin eli tehtiin esitutkimus, josta saadun palautteen avulla kysymysten sisältöä ja muotoilua tarkistettiin sekä muutaman kysymyksen osalta korjattiin. Myös kysymysten järjestystä muokattiin toimeksiantajan kanssa käydyn keskustelun perusteella, tavoitteena vastaamisen jouhevuus eli mahdollisesti haastavat kysymykset sijoitettiin kyselyn loppuun. Kyselyn sisältämät kysymykset ovat avoimia mahdollistaen vastaajan oman

kerronnan. Kysymykset 1, 2, 3, 4 ja 9 ovat taustakysymyksiä taustoittamaan kunnan hanketta ja urheiluseurojen osallistumista siihen. Kysymykset 5, 6, 7 ja 8 käsittävät kokemuksia ja näkökantoja tutkittavasta asiasta.

Kohderyhmälle lähetettiin 6.2.2023 sähköpostitse tutkimukseen liittyvä saatekirje sekä linkki kyselyyn. Sähköposti lähetettiin kaikille kohderyhmän jäsenille henkilökohtaisesti huomioiden heidän anonymiteettinsa. Kohderyhmän sähköpostiosoitteet saatiin tutkimuksen toimeksiantajalta. Kyselyn vastausajaksi oli määritelty 6.-28.2.2023. Toimeksiantajan 15.2.2023 järjestämässä verkostotaamisessa heidän edustajansa muistuttivat paikalla ollutta kohderyhmää vastaamaan kyselyyn. Ennen vastausten määräaika kohderyhmälle lähetettiin sähköpostitse muistutusviesti kyselyyn vastaamisesta ja vastausaika pidennettiin viidellä päivällä. Kokonaisvastausajaksi muodostui neljä viikkoa. Vastauksia kyselyyn tuli 11 kunnasta.

5.3 Kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat ne Etelä-Suomen alueen kuntien työntekijät, jotka koordinoivat oman kuntansa Harrastamisen Suomen mallin mukaista hanketta. Kohderyhmä määriteltiin tarkoituksenmukaisesti ja yhteistyössä toimeksiantajan kanssa. Kohderyhmä valikoitui sen perusteella, että heillä oli tietämystä tutkittavasta asiasta oman kuntansa näkökulmasta. Tutkimusalueella mallin mukaiseen toimintaan osallistui 28 kuntaa sisältäen yhteensä 37 henkilöä koordinaatiotehtävissä. Alueen kunnat olivat Askola, Espoo, Hanko, Hausjärvi, Helsinki, Hyvinkää, Inkoo, Janakkala, Järvenpää, Karkkila, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lapinjärvi, Lohja, Loppi, Loviisa, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoo, Raasepori, Riihimäki, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vantaa ja Vihti.

5.4 Aineiston analyysi

Laadullinen analyysi on Güntherin, Hasasen ja Juhilan (2021) määrittämänä aineiston tiivistämistä ja jalostamista käsitteelliseen tai teoreettiseen muotoon, jonka tavoitteena on aineiston informaatioarvon lisääminen (Günther, Hasanen & Juhila 2021). Laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmiä on olemassa useita erilaisia. Menetelmän valintaa ohjaa erityisesti tutkimuksen tarkoitus, sisältö ja aineisto sekä se, mikä parhaiten tuo ongelmaan vastauksen. (Günther ym. 2021; Hirsjärvi ym. 2010, 224.)

Sisällönanalyysi sopii erilaisten dokumenttien analysointiin ja se on systemaattinen ja objektiivinen. Sisällönanalyysin kautta tutkittava aineisto esitetään tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 117.) Sisällönanalyysi voi olla aineistolähtöistä, teorialähtöistä tai teoriaohjaavaa riippuen päättelyn logiikasta (Sarajärvi & Tuomi 2018, 121). Tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Aineistolähtöinen analyysi pyrkii muodostamaan tutkimusaineistosta teoreettisen kokonaisuuden, ilman että aikaisemmillä havainnoilla tai tiedoilla on merkitystä lopputulokseen (Sarajärvi & Tuomi 2018, 117). Aineistolähtöiseen toteutukseen päädyttiin, koska tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella aihetta aineistosta nousevien asioiden näkökannasta.

Sarajärven ja Tuomen (2018, 122–123) mukaan Miles ja Huberman (1994) luonnehtivat aineistolähtöisen analyysin kolmevaiheiseksi prosessiksi. Ensimmäinen vaihe on aineiston redusointi eli pelkistäminen, jolloin aineistoa karsitaan tai tiivistetään niin, että olennaiset asiat jäävät jäljelle. Seuraavaksi aineisto klusteroidaan eli ryhmitellään. Aineiston samankaltaisuuksia käsitteellistetään ja käsitteistä muodostetaan erilaisia luokkia. Alaluokka sisältää samaa ilmiötä kuvaavia käsitteitä, minkä yksikkönä voidaan käyttää esimerkiksi tutkittavan asian ominaisuutta tai piirrettä. Yläluokka muodostuu alaluokkia yhdistelemällä ja pääluokka yläluokkien yhdistelmästä. Viimeisenä vaiheena on abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen, jossa edetään teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 122–125.)

Aineiston analyysin valmistelu aloitettiin keräämällä Webropol-järjestelmästä kaikki kyselyn vastaukset vastauskohtaisesti Microsoft Word -tiedostoihin. Vastauksiin perehdyttiin lukemalla ne useaan kertaan läpi, saaden samalla näkemys kokonaisuudesta. Analyysi aloitettiin aineiston redusoinnilla. Alkuperäisistä vastauksista muodostettiin pelkistetyt ilmaisut, joista samaa kuvaavat ilmaisut merkittiin samalla korostusvärillä ja koottiin allekkain omiksi ryhmikseen Word-taulukoon. Redusointia seurasi klusterointi, samaa tarkoittavat pelkistetyt ilmaisut ryhmiteltiin alaluokiksi hyödyntäen samankaltaisuutta kuvaavia käsitteitä. Ryhmittely eteni muodostamalla alaluokista yläluokkia ja sen jälkeen pääluokka. Analyysin vaiheet tehtiin Word-ohjelman taulukointia hyödyntäen. Taulukossa 2. on esimerkki aineiston analyysistä ja aineiston ryhmittelystä. Taustakysymysten vastaukset kerättiin yhteen Word-taulukkoon.

Taulukko 2. Esimerkki aineiston analyysistä.

Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka	Päälouokka
<p>Seurojen toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. (V1K8) Seurat toimivat vapaaehtoistyöllä. (V6K8)</p> <p>Haasteena löytää ohjaajia työpäivän aikana. (V1K8) Ohjaajat päivätyössä muualla. (V6K8) Ohjaajat ja valmentajat ovat päivätyössä muualla. (V3K8)</p> <p>Ohjaajat eivät riitä. (V8K8) Aktiivien pieni määrä. (V5K8)</p> <p>Liikuntatilat eivät riitä. (V8K8)</p> <p>Seurojen oma toiminta vie ohjaajaresursseja. (V7K8)</p>	<p>Vapaaehtoistyö seurassa</p> <p>Ohjaajien päivätyö</p> <p>Ohjaajien määrä</p> <p>Tilojen määrä</p> <p>Seurojen resurssit</p>	<p>Resurssit</p>	Estävät tekijät
<p>Ei vapaaehtoisia aikaisin iltapäivällä. (V2K8) Toiminnan ajankohta iltapäivällä. (V3K8) Kerhot iltapäivällä ennen klo 16. (V6K8) Aikataulusta johtuen seuroja haastava saada mukaan korvauksesta huolimatta. (V6K8) Aikataulut iltapäivässä. (V7K8)</p>	<p>Iltapäivä</p>	<p>Ajankohta</p>	
<p>Hankkeen kesto lyhyt. (V4K8)</p> <p>Avustuspäätös vuosittain huhtikuussa. Ohjaukset sovitaan toukokuussa. (V4K8) Ohjauksaikojen sopiminen voi venyä kesäkuun loppuun. (V4K8) Aikataulutus ryhmille elokuussa. (V7K8)</p> <p>Ohjaajien rekrytointi kesällä haastavaa. (V4K8)</p> <p>Ohjaajille 10 kk työlupaus ei kannustava. (V4K8)</p>	<p>Lyhyt hanke</p> <p>Hankkeen vuosittainen aikataulu</p> <p>Rekrytoinnin ajankohta</p> <p>10 kk työlupaus.</p>	<p>Hankkeen aikataulu</p>	
<p>Korvauksen määrä. (V7K8)</p> <p>Peräkkäiset tuntimäärät vähäiset. (V7K8)</p>	<p>Korvauksen määrä</p> <p>Lyhyt kokonaisuohjauksaika</p>	<p>Rahallinen korvaus</p>	

6 Tutkimustulokset

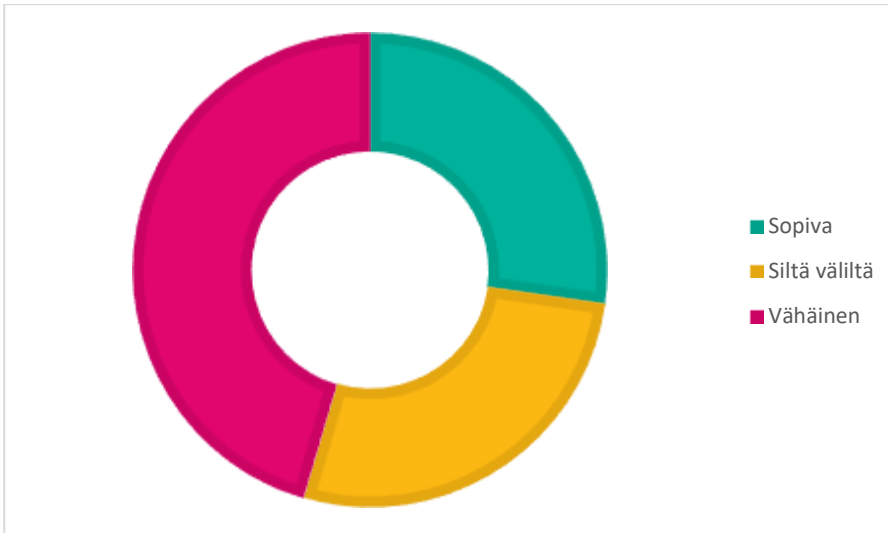
Analyysin tuloksia raportoitaessa niiden keskeinen anti esitetään tutkimusongelmittain mahdollisimman selkeästi ja yksinkertaisesti. Tuloksia tarkastellaan sitä taustaa vasten, jonka pohjalta tutkimusongelma on rakentunut. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 262–263.) Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Etelä-Suomen alueella urheiluseurojen osallistumista kuntien Harrastamisen Suomen mallin mukaisiin hankkeisiin sekä koota yhteen osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä. Hankkeisiin osallistumiseen edistäviä ja estäviä tekijöitä nousi kyselyssä esiin, mutta saadut vastaukset eivät kattaneet alueen kaikkia kuntia. Tulokset esitetään analyysin pohjalta syntyneiden ylä- ja pääluokkien mukaisesti hyödyntäen tukena vastausten alkuperäisiä ilmauksia. Muutamassa vastauksessa urheiluseurojen rinnalla on käsitelty myös järjestöjä tai yhdistyksiä toiminnan järjestäjinä. Tässä tutkimuksessa kaikissa vastauksissa kaikki toimijat on luettu urheiluseuroiksi.

Kysely lähetettiin 28 kunnan alueelle 37 työntekijälle, jotka koordinoivat oman kuntansa Harrastamisen Suomen mallin mukaista hanketta. Kunnista yksi neljännes sisälsi useamman kuin yhden työntekijän kyselyn kohteena, mutta vastauksia palautui aina vain yksi per kunta. Näin ollen on perusteltua määrittää vastausprosentti kuntien määrän kautta. Kyselyyn palautui vastauksia 11 kappaletta, jolloin vastausprosentti oli 39 %.

Kysely sisälsi aihealueen taustaa kartoittavia kysymyksiä, joiden avulla oli tarkoitus selvittää kunnan Harrastamisen Suomen mallin mukainen hanke, urheiluseurojen määrä kunnittain sekä hankkeeseen ensimmäisenä ja toisena vuonna osallistuvien urheiluseurojen lukumäärä kunnittain. Kaikissa kyselyyn vastanneissa kunnissa oli käynnissä Harrastamisen Suomen mallin mukainen hanke. Kuntien alueella toimivien urheiluseurojen määrä vaihteli noin kymmenen ja yli sadan välillä, keskiarvona noin 40. Hankkeeseen lukuvuonna 2021–2022 osallistuvien urheiluseurojen määrä vaihteli yhdestä seurasta 17 seuraan, kun taas lukuvuonna 2022–2023 vaihteluväli oli yhdestä seurasta 34 seuraan. Lukuvuodesta 2021–2022 lukuvuoteen 2022–2023 seurojen määrä oli lisääntynyt neljässä kunnassa, pysynyt samana kahdessa kunnassa ja vähentynyt kolmessa kunnassa. Näissä kolmessa kunnassa urheiluseurat ovat vähentyneet yhdellä seuralla. Kaikkien kuntien hankkeisiin osallistuvien urheiluseurojen määrä yhteenlaskettuna on noussut lukuvuosien 2021–2022 ja 2022–2023 56 seurasta 76 seuraan. Kahdessa kunnassa toisen lukuvuoden seurojen määrä puuttui, jolloin näiden kuntien osalta vertailua tai yhteenlaskua ei voitu tehdä tai ottaa huomioon. Yhdessä kunnassa urheiluseuroja ei osallistu hankkeeseen tässä vaiheessa.

6.1 Urheiluseurojen osallistuminen

Kyselyn vastausten perusteella hankkeeseen osallistuvien urheiluseurojen määrä koettiin kolmella tavalla. Kolme kuntaa vastasi hankkeen kannalta urheiluseurojen määrän olevan **sopiva**, neljä kuntaa vastasi määrän olevan **siltä väliltä** ja viisi kuntaa koki määrän **vähäisenä**. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Seurojen määrä.

Niiden kuntien osalta, joissa urheiluseurojen määrä koettiin sopivaksi, tuotiin positiivisina asioina esille seurojen sitoutuminen ja toimiva yhteistyö. Mukana olevat seurat koettiin aktiivisiksi ja sitoutuneiksi tai ne osallistuvat toimintaan aina tarpeen mukaan.

Kunnat, jotka vastasivat kyllä/ei toivat esille positiivisena asioina seurojen sitoutumisen, mutta samalla haasteena seurojen määrän ja resurssit. Vastaukset sisälsivät toiveen seurojen määrän lisäämisestä, erityisesti jalkapalloseurojen osalta. Seurojen lisääminen nähtiin tarpeellisena myös, mikäli lapsille ja nuorille tehdystä kyselystä nousee esiin uusia liikuntatoiveita. Vastauksissa ilmeni, että sovittuja kerhoja on jouduttu perumaan seuran ohjaajapulan vuoksi.

”...Alustavasti ennen kautta oli sovittu aiemmin suosittun jalkapalloseuran kerhoista, jotka heidän ohjaajapulansa vuoksi jouduttiin jättämään pois...”

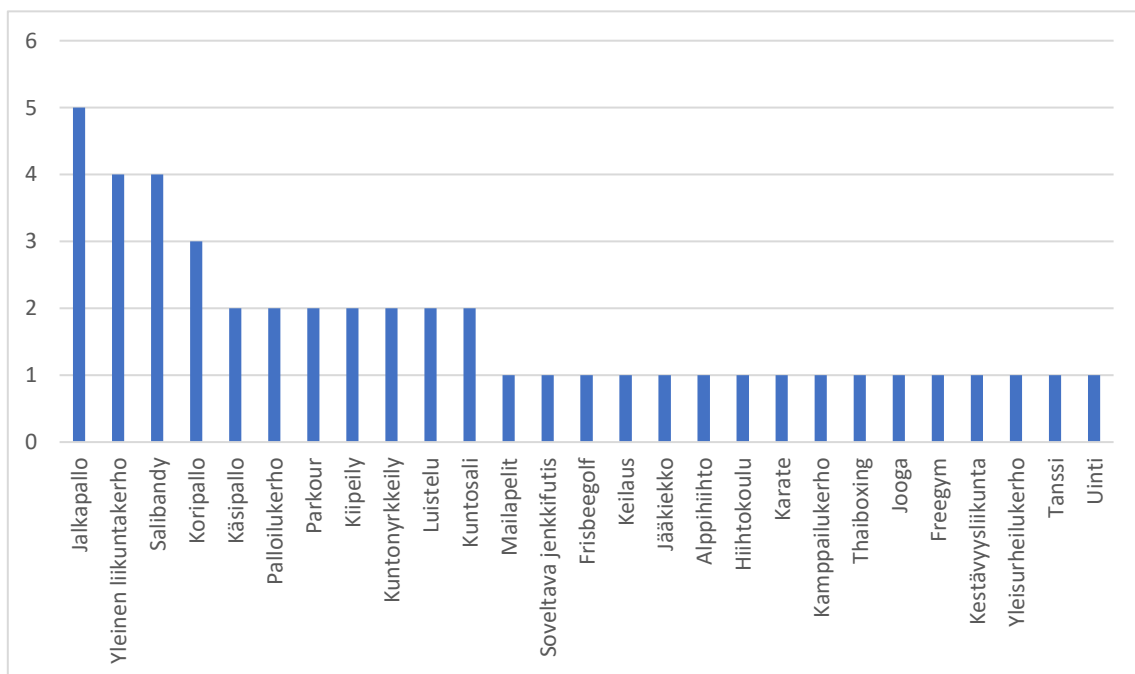
Niissä kunnissa, joiden hankkeissa mukana olevien urheiluseurojen määrää ei koettu sopivaksi, tuotiin esille osallistuvien seurojen riittämätön määrä sekä lajitarjonnan niukkuus. Tämä liittyi selkeästi myös seurojen resursseihin ja aikatauluihin sekä siihen, että koulujen liikuntatilat eivät ole vapaana ja käytettävissä iltapäivisin, mikä hankaloittaa toiminnan järjestämistä.

”...Lisää toimijoita tarvittaisiin. Keskusteluita on ollut, mutta ne on kariutuneet yhdistyksen resursseihin ja aikatauluihin...”

...”Toivoisimme lisää seuroja mukaan, joka lisäisi lajitarjontaa...”

Kyselyn vastausten mukaan hankkeisiin osallistuvien urheiluseurojen järjestämä harrastustoiminta on lajikirjoltaan laaja. Toiminnan sisältö perustuu lasten ja nuorten esittämiin toiveisiin kerhojen sisällöistä. Järjestytyissä kerhoissa korostuvat palloilulajit, mutta toiminta sisältää monipuolisesti erilaisia niin sisä- ja ulkolajeja kuin kesä- ja talvilajeja. Vastausten perusteella jalkapallokerhoja järjestetään eniten, yleisiä liikuntakerhoja toiseksi eniten ja salibandykerhoja kolmanneksi eniten.

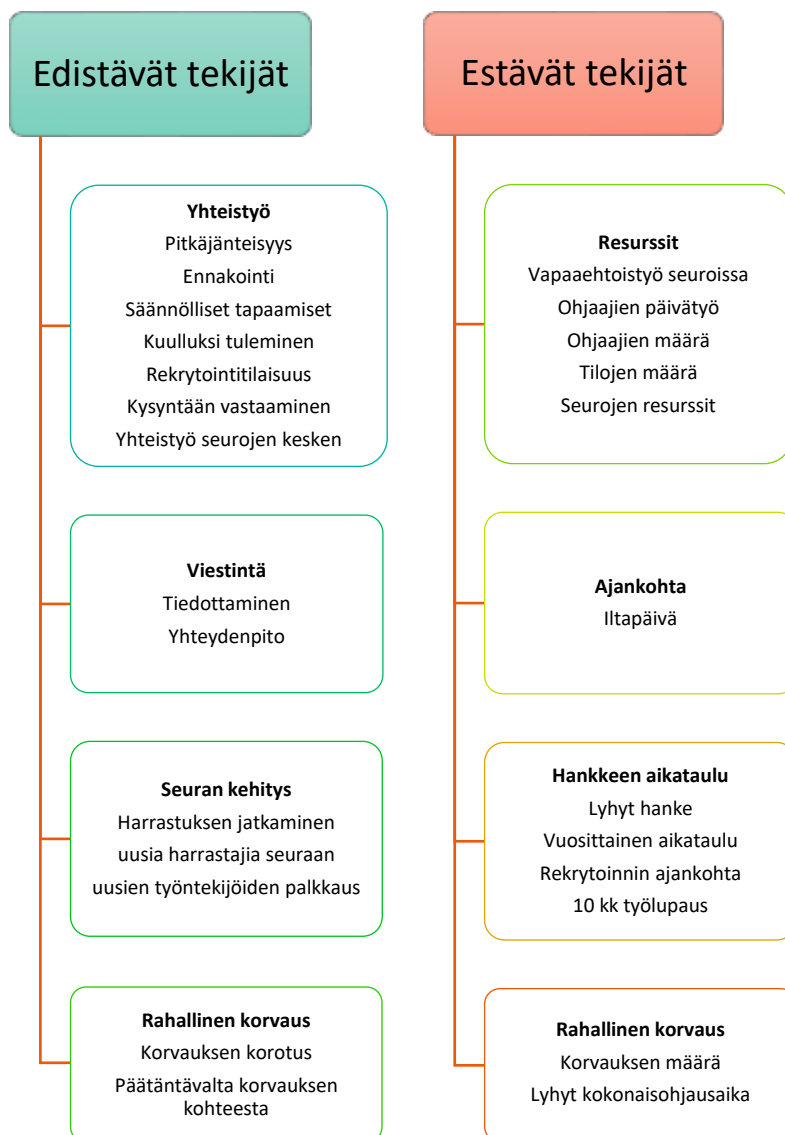
(Kuvio 2.)

Kuvio 2. Urheiluseurojen järjestämä harrastustoiminta.

6.2 Edistävät ja estävät tekijät

Kyselyn vastausten perusteella urheiluseurojen hankkeeseen osallistumista edistäviksi tekijöiksi muodostuivat **yhteistyö, viestintä, seuran kehitys** sekä **rahallinen korvaus**. Vastausten perusteella urheiluseurojen osallistumista estäviksi tekijöiksi muodostuivat **resurssit, ajankohta, hankkeen aikataulu** sekä **rahallinen korvaus**. Tekijät on esitelty kuviossa 3.

Kuvio 3. Urheiluseurojen osallistumista edistävät ja estävät tekijät.

Keskeinen edistävää tekijä vastausten perusteella oli yhteistyö, joka tunnistettiin sekä kunnan ja seurojen välisenä että seurojen keskinäisenä yhteistoimintana. Kunnan ja seuran hyväksi todettu yhteistyö sisälsi muun muassa säännöllisiä tapaamisia kunnan liikuntapalveluiden ja seuran henki- löstön kesken, pitkäjänteisyyttä, kuulluksi tulemista, ennakointia toiminnasta sopimisessa sekä yhteisiä tilaisuuksia, kuten rekrytointitilaisuuksia. Yhteistyö seurojen kesken sisälsi tilojen yhteiskäyt- töä sekä yhteisesti järjestettyjä monilajikerhoja.

Myös kunnan ja seurojen välinen viestintä korostui vastauksissa edistävänä tekijänä. Viestintä kä- sitti tarvittaessa kunnan yhteydenpidon suoraan seuroihin puhelimitse tai tapaamisella. Viestintä piti sisällään myös ajankohtaisista asioista, kuten keväisestä toimijahausta, tiedottamisen sähkö- postin tai alueellisten medioiden kautta. Yhdessä vastauksessa tuotiin esille myös pienen kunnan etu viestinnän kannalta; kun ihmiset tuntevat toisensa, on lähestyminen helpompaa.

Osassa vastauksista nousi esille seuran kehitys ja kasvu osallistumista edistävänä tekijänä. Vastaus- ten perusteella lasten ja nuorten harrastaminen seuran järjestämissä kerhoissa mahdollistaa tutus- tumisen erilaisiin harrastuksiin, jonka kautta voi löytää oman harrastuksen jatkoon. Näin seurat voivat markkinoida omaa toimintaansa ja saada uusia harrastajia omiin harrastusryhmiinsä. Vas- tausten mukaan seuroille toiminnasta maksettava korvaus tukee seuroja palkkaamaan uusia työn- tekijöitä.

”...Uusien harrastajien saaminen omiin harrastusryhmiin eli kerhot toimivat hyvänä markkinointi- kanavana oman toiminnan osalta...”

Rahoituksen vaikutus edistävänä tekijänä tuotiin esille muutamassa vastauksessa. Tärkeäksi teki- jäksi koettiin sekä ohjaajan päätäntävalta korvauksen kohteesta että korvauksen määrän korotta- minen edellisestä toimintavuodesta.

”...Seuran ohjaajat ovat itse saaneet päättää ottavatko itselleen palkkaa ohjauksesta vai meneekö korvaus seuralle...”

”...Korvauksen korotus viime vuodesta...”

Vastauksissa estävänä tekijänä korostui resursseihin liittyvät haasteet. Ohjaajien määrä koettiin monessa vastauksessa riittämättömäksi. Useiden hankkeeseen osallistuvien seurojen toiminta perustuu vapaaehtoistyöhön, jolloin ohjaajat ovat päivätyössä muualla. Niissä seuroissa, joissa on palkattuja työntekijöitä, seuran oma toiminta vie ohjaajaresurssit. Vastausten perusteella myöskään liikuntatiloja ei ole riittävästi käytettävissä toiminnan järjestämiseen.

”...Seurat pyörivät pääsääntöisesti vapaaehtoistyöllä, joten vetäjät ovat päivätyössä...”

”...Kerhojen ryhmäkoot kasvavat suuriksi. Ei ole mahd. useampia ryhmiä järjestää, koska liikuntatilat ja ohjaajat eivät riitä. Lapsia jää varasijoille em. vuoksi...”

Resurssien ohella myötävaikuttavana estävänä tekijänä vastauksissa painottui vahvasti ajankohdan tuomat haasteet. Toiminnan järjestäminen koulupäivän yhteyteen ja ajoittuen arki-iltapäiviin koettiin ongelmallisena niin ohjaajien saamisen kuin tilojen järjestymisen vuoksi.

”...Harrastamisen mallin kerhotoiminnan ajankohta - iltapäivät ovat hyvin haasteellisia aikoja seurojen ohjaajien ja valmentajien osallistumiselle...”

Harrastamisen Suomen mallin mukainen hankeaikataulu koettiin muutaman vastaajan osalta vaativaksi ja osallistumista estäväksi tekijäksi. Vuoden mittainen hanke /Hanke vuoden mittaisena koettiin aikajänteeltään lyhyenä. Hankeprosessin aikataulun mukaan kunnat saavat maaliskuun toimijahaun avustuspäätökset huhtikuussa, jonka jälkeen tulevista ohjauksista voidaan sopia toukokuussa. Ohjausten sopimiseen vaikuttaa myös koulujen lukujärjestysten suunnittelu, joka saattaa osassa kouluista valmistua vasta kesäkuussa. Myöhäisimmillään ryhmien aikataulut voi vastausten mukaan venyä elokuulle, jolloin toiminnan tulisi jo käynnistyä. Tähän liittyen vastauksissa tuotiin esille myös ohjaajien rekrytoinnin haasteellisuus kesän aikana eikä kymmenen kuukauden kestoista työlupausta koettu kaikille ohjaajille tai seuroille kannustavaksi.

”...Hanke tulisi olla pitempi esim. kolmevuotinen, jotta urheiluseura pystyisi rekrytoimaan ohjaajat ajoissa ja pitemmäksi aikaa...”

”...Avustuspäätös tulee joka vuosi huhtikuun lopulla, jonka jälkeen sovitaan ohjaukset toukokuun aikana...”

”...Joidenkin koulujen lukujärjestykset saattavat olla valmiina vasta kesäkuussa, jolloin ohjausaikojen sopiminen voi venyä juhannukselle...”

Yhdessä vastauksessa rahallinen korvaus nousi esiin estävänä tekijänä. Vastauksessa haasteena kuvattiin korvauksen määrä sekä sen lisäksi lyhyt kokonaisohjausaika, jolloin peräkkäisten ohjausten tuntimäärät jäävät ohjaajalle vähäiseksi.

6.3 Muut huomiot

Osa vastauksista sisälsi myös kysymysten ulkopuolisia, mutta aiheeseen liittyviä vastauksia. Yhtenä teemana vastauksista nousi esille lasten ja nuorten toimintaan osallistumisen edistäminen. Lasten ja nuorten toimintaan osallistumista edisti kahden vastaajaan mukaan säännöllinen osallistava kysely harrastustoiveista, sisällön monipuolisuus esimerkiksi monilajikerhoina, toiminnan maksuttomuus ja kerhojen järjestäminen oman koulun läheisyydessä. Yhdessä vastauksessa taas lasten toimintaan osallistumisen haasteena tuotiin esille kuljetus kerhoihin. Alueella koulukyytejä ei pystytä järjestämään tai vanhemmat eivät voi kuljettaa, jolloin lapset eivät pääse mukaan kerhoon.

Kerhojen sisältämien lajien kohdalla on myös havaittu eroja. Osa lajeista on kysytympiä kuin toiset ja kaikki halukkaat lapset eivät mahdu mukaan kyseisiin kerhoihin. Tällöin lapsia jää kerhon ulkopuolelle varasijoille. Useammassa vastauksessa esille nousi jalkapallokerhon puute. Yksi vastaus sisälsi esimerkin hyväksi havaitusta toimintatavasta lisäämään ohjaajien määrää. Ohjaajiksi on rekrytoitu eläkkeellä tai työttömänä olevia henkilöitä sekä sellaisissa ammateissa toimivia henkilöitä, joiden on mahdollista järjestää aikaa ohjaamiseen iltapäivällä.

7 Pohdinta

7.1 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimusetiikka tarkoittaa yleisiä ja sovittuja pelisääntöjä tutkimuksellisella kentällä (Vilka 2015, 41). Sekä Vilka (2015) että Hirsjärvi ja muut (2010) korostavat, että eettinen tutkimus edellyttää hyvän tieteellisen käytännön noudattamista (Vilka 2015, 41; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 23). Tämä opinnäytetyö on toteutettu hyvän tieteellisen käytännön sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulun eettisten periaatteiden mukaan. Tutkimuksen idea syntyi yhteistyössä ESLU:n kanssa. Opinnäytetyöhön ja tutkimuksen tekemiseen oli ESLU:n lupa ja hyväksyntä. Opinnäytetyöstä tehtiin kirjallinen sopimus ESLU:n, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja tekijän välillä. Tutkimuksen luonteen vuoksi erilliseen tutkimuslupaan ei ollut tarvetta.

Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkimuksessa sovelletaan tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinnan, tutkimuksen ja arvioinnin menetelmiä. Lisäksi tutkimuksen tekijä ottaa muiden tutkijoiden työn sekä saavutukset asianmukaisella tavalla huomioon niin, että hän kunnioittaa muiden tutkijoiden tekemää työtä ja viittaa heidän julkaisuihinsa asianmukaisella tavalla. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012, 6). Teoriaosuutta kootessa keskeistä oli alkuperäisten lähteiden kunnioittaminen. Teoriaosuutta tehdessä huomioitiin lähdekriittisyys käyttämällä mahdollisimman tuoretta ja luotettavaa alan tutkimustietoa. Tutkijan omat mielipiteet ja ennakkokäsitykset aiheesta eivät saaneet vääristää tiedon hankintaa, tulkintaa tai sen käyttöä. Tutkija oli itse vastuussa tutkimuksen eettisyyden toteutumisesta koko prosessin ajan ja huomioi eettisen pohdinnan kaikissa opinnäytetyön vaiheissa.

Kyselyllä on merkitystä tutkimuksen luonteeseen. Tutkija voi lomakkeen laadinnalla ja kysymysten suunnittelulla optimoida tutkimuksen onnistumista (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 202). Kyselyn laatimisessa ja suunnittelussa hyödynnettiin teoretietoa sekä tarkasteltiin kysymysten asettelua objektiivisesti. Kyselyn vastaukset on säilytetty sähköisesti ja suojatusti. Opinnäytetyön valmistuttua vastaukset säilytetään kahden vuoden ajan ja sen jälkeen ne hävitetään asianmukaisesti

Tutkijalla oli vastuu kohderyhmän ja toimeksiantajan varjelusta, vastaajien anonymiteetistä sekä siitä, miten saadut tiedot tuodaan julki. Kohderyhmän sähköpostiosoitteet saatiin toimeksiantajalta ja näitä tietoja käytettiin vain tähän opinnäytetyöhön. Kohderyhmää lähestyttiin sähköpostitse, joka sisälsi linkin kyselyyn sekä siihen liittyvän saatekirjeen (liite 1. ja liite 2.). Saatekirjeessä kerrottiin vastaanottajalle kehittämistyön tarkoitus, merkitys sekä siitä mahdollisesti saatava hyöty. Saatekirjeessä tuotiin esille vastaamisen vapaaehtoisuus, aineiston käsittely vain tämän opinnäytetyön yhteydessä sekä osallistujan suostumuksen antaminen tutkimukseen vastaamalla Webropol-kyselyyn.

Sähköisen kyselylomakkeen lähetys sähköpostitse ja henkilökohtaisesti mahdollisti kohderyhmän anonymiteetin. Kyselyssä ei kysytty vastaajien henkilökohtaisia tietoja. Kysely sisälsi kysymyksen kunnasta ja kunnan hankkeen nimestä, jonka perusteella tutkimuksen tekijälle selvisi minkä kunnan vastaukset olivat kyseessä. Kaikki vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti ja vastuullisesti.

Vastauksista analysoidut tulokset julkaistiin kokonaistuloksina, joten vastaajien erottelu ja tunnistaminen ei ollut mahdollista.

7.2 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Etelä-Suomen alueella urheiluseurojen osallistumista kuntien Harrastamisen Suomen mallin mukaisiin hankkeisiin sekä koota yhteen osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä. Opinnäytetyön tutkimuskysymysten avulla etsittiin vastauksia siihen, miten urheiluseurat osallistuvat ja mitkä tekijät vaikuttavat urheiluseurojen osallistumiseen kuntien hankkeisiin.

Harrastamisen Suomen mallin pilottihankkeet järjestettiin keväällä 2021. Pilotoinnin jälkeen käynnistyi ensimmäinen varsinainen mallin mukainen toteutus kunnissa ja parhaillaan keväällä 2023 on käynnissä mallin mukaisen toiminnan toinen kokonainen toimintakausi. Toteutukseen osallistuvien kuntien määrä sekä harrastuksiin osallistuvien lasten määrä on tässä ajassa lisääntynyt. Lukuvuonna 2022–2023 Harrastamisen Suomen malli on käytössä 91 % Suomen kunnista ja toimintaan osallistuvien lasten ja nuorten määrä on noin 400 000. Vuoden 2023 alusta lähtien Nuorisolain mukaan kuntien on järjestettävä lapsille ja nuorille mallin mukaista harrastustoimintaa. (Ranto 2023). Opinnäytetyön tulokset vahvistavat tätä aiempaa tietoa Harrastamisen Suomen mallin kehityksestä. Tulosten perusteella lasten ja nuorten liikkumista tuetaan Harrastamisen Suomen mallin avulla. Kaikissa tutkimukseen osallistuneissa kunnissa on käynnissä mallin mukainen hanke ja näiden hankkeiden puitteissa urheiluseurat osallistuvat lasten ja nuorten liikunnan tukemiseen tarjoamalla kerhotoimintaa koulupäivän yhteyteen. Opinnäytetyön tulosten perusteella hankkeisiin osallistuvien urheiluseurojen määrä on kasvussa.

Opinnäytetyön tulosten mukaan lukuvuonna 2022–2023 urheiluseurojen määrä hankkeen kannalta oli kolmen kunnan osalta sopiva, kolmen kunnan osalta siltä väliltä sekä viiden kunnan osalta liian vähäinen. Tutkimuksen kohderyhmä määräytyi ESLU:n toiminta-alueen mukaan maantieteellisesti Etelä-Suomen alueelle. Taulukossa 2. on esitetty tutkimustuloksia hyödyntäen maantieteelliseen alueeseen liittyviä muuttujia *väkiluku, pinta-ala ja etäisyys pääkaupungista*.

Taulukko 3. Urheiluseurojen määrä maantieteellisten muuttujien kautta.

Väkiluku / as	Alle 10 000	10 000–50 000	50 000–100 000	Yli 100 000	Selite
	+++ ±	±± ---	-	-	+ Sopiva
Pinta-ala / km ²	Alle 500	500–1000	Yli 1000		± Siltä väliltä
	+++ ±± ---	-	± ---		- Vähäinen
Etäisyys Helsingistä / km	Alle 30	30–60	Yli 60		
	+ ± ---	++ ±± ---	-		

Taulukkoa 3. tarkastellessa voidaan todeta, että kaikki kunnat, joissa urheiluseurojen määrä on sopiva, ovat väkiluvultaan alle 10 000 asukkaan kuntia. Kunnat, joissa urheiluseurojen määrä on siltä väliltä, ovat alle 10 000 tai 10 000–50 000 asukkaan kuntia. Kunnat, joissa urheiluseurojen määrä on liian vähäinen, ovat 10 000–49 999, 50 000–100 000 tai yli 100 000 asukkaan kuntia. Kaikissa kunnissa, joissa urheiluseurojen määrä on sopiva, on kunnan pinta-ala alle 500 km². Kunnissa, joissa urheiluseurojen määrä on siltä väliltä, kunnan pinta-ala on alle 500 km² tai yli 1000 km². Kunnissa, joissa urheiluseurojen määrä on liian vähäinen, pinta-ala on 500 km², 500 km²- 1000 km² tai yli 1000 km². Kunnat, joissa urheiluseurojen määrä on sopiva, etäisyys linnuntietä pääkaupungista on alle 30 km tai 30–60 km. Kunnat, joissa urheiluseurojen määrä on siltä väliltä, etäisyys pääkaupungista on alle 30 km tai 30–60 km. Kunnat, joissa urheiluseurojen määrä on liian vähäinen, etäisyys pääkaupungista on alle 30 km, 30–60 km tai yli 60 km.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että asukasluvultaan ja pinta-alaltaan pienemmät kunnat kokiivat urheiluseurojen määrän sopivaksi verrattuna asukasluvultaan ja pinta-alaltaan suurempiin kuntiin. Kunnat, joissa hankkeeseen osallistuvien urheiluseurojen määrä on sopiva ovat väkiluvultaan alle 10 000 asukkaan sekä pinta-alaltaan alle 500 km² kuntia. Osallistuvien urheiluseurojen ollessa siltä väliltä määrään vaikuttaa erityisesti asukasluvu, alle 50 000 asukasta, ja osittain pinta-ala sen painottuen alle 500 km². Urheiluseurojen vähäinen osallistuminen painottuu väkiluvultaan suurimpiin kuntiin, mutta pinta-alan suhteen hajontaa on enemmän. Kuntien etäisyys Helsingistä ei tulosten perusteella selitä osallistuvien urheiluseurojen määrää.

Opinnäytetyön tuloksista nousi esille urheiluseurojen Harrastamisen Suomen mallin mukaisiin hankkeisiin osallistumiseen vaikuttavia edistäviä ja estäviä tekijöitä. Edistävät tekijät ovat urheiluseurojen osallistumiseen myötävaikuttavia käytänteitä tai toimintatapoja. Estävät tekijät taas ovat urheiluseurojen osallistumista haastavia käytänteitä tai toimintatapoja. Tulosten perusteella edistäviä tekijöitä ovat yhteistyö, viestintä, seuran kehitys ja rahallinen korvaus sekä estäviä tekijöitä resurssit, ajankohta, hankkeen ajankohta ja rahallinen korvaus. (Kuvio 2.)

Opinnäytetyön tulokset vahvistavat aikaisemmista tutkimuksista saatua tietoa yhteistyön merkityksestä. Kuten Opetus- ja kulttuuriministeriön Harrastamisen strategia painottaa harrastamisen edistämiseksi tarvitaan vahvaa poikkihallinnollista yhteistyötä niin valtionhallinnon, kuntien, kolmannen sektorin, oppilaitosten kuin yritysten välillä (Harrastamisen strategia 2019, 30). Myös Kosken ja Mäenpään (2018) tutkimuksen perusteella urheiluseurat tekevät yhteistyötä monialaisesti eri tahojen kanssa (Koski & Mäenpää 2018, 91). Opinnäytetyön tulosten mukaan yhteistyö korostui edistävänä tekijänä urheiluseurojen hankkeisiin osallistumisessa. Yhteistyö tunnistettiin niin kunnan ja urheiluseurojen välisenä kuin urheiluseurojen keskinäisenä yhteistyönä. Vastauksissa kerrottiin kunnan ja urheiluseurojen välisen yhteistyön pitävän sisällään pitkäjänteisyyttä, ennakointia ja säännöllisiä tapaamisia. Yhteistyö koettiin myös kuulluksi tulemisena, tarvittaessa kysyntään vastaamisena sekä yhteistyössä järjestettyinä tilaisuuksina. Urheiluseurojen keskinäinen yhteistyö rakentui yhteistoiminnan järjestämisestä sekä liikuntatilojen yhteiskäytöstä, mikä vastausten mukaan mahdollistaa useampien seurojen osallistumisen hankkeeseen. Kanters, Bocarro, Filardo, Edwards, McKenzie ja Floyd (2014) viittaavat siihen, että kunnallisten yhteisöjen, kuten koulujen ja järjestöjen yhteistyö tiloja jakamalla sekä luomalla uusia liikuntamuotoja koulun jälkeen, on lupaava strategia terveyden edistämiseksi (Kanters, Bocarro, Filardo, Edwards, McKenzie & Floyd 2014, 306).

Yhteistyön ohella kunnan ja urheiluseurojen välinen viestintä nousi opinnäytetyön tuloksissa tärkeäksi edistäväksi tekijäksi. Vastausten perusteella viestintä koostuu kahdesta osa-alueesta, tiedottamisesta ja yhteydenpidosta. Vastausten mukaan tiedottaminen käsittää kunnan antaman ajankohtaisen informaation alueellisten medioiden ja sähköisen viestinnän kautta esimerkiksi keväisen toimijahaun yhteydessä. Yhteydenpidolla tarkoitetaan kunnan ja seurojen kesken tapahtuvaa kanssakäymistä niin puhelimitse kuin tapaamisten myötä.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat aikaisemman tutkimuksen kanssa yhteneviä huomioita urheiluseurojen kehityksestä. Koski ja Mäenpää nostavat tutkimuksessaan esille, että urheiluseurojen organisoima ja järjestämä kerhotoiminta sekä seuran jäsenmäärä on mahdollistanut päätoimisten työntekijöiden palkkaamisen urheiluseuroihin. (Koski & Mäenpää 2018, 68–69). Opinnäytetyön tulosten mukaan hankkeeseen osallistuminen hyödyttää myös urheiluseuroja ja niiden kehitystä. Urheiluseurojen järjestämään toimintaan osallistuminen on lapselle mahdollisuus löytää itselleen uusi harrastus ja jatkaa sitä myöhemmin urheiluseuran toiminnassa. Tätä kautta seuroilla on mahdollisuus markkinoida toimintaansa ja saada uusia harrastajia mukaan toimintaansa. Tulosten mukaan myös hankkeeseen osallistumisesta maksettava korvaus tukee uusien työntekijöiden palkkaamista urheiluseuroihin.

Opinnäytetyön tuloksissa rahallinen korvaus nousi esiin sekä edistävänä että estävänä tekijänä. Rahallinen korvaus edistävänä tekijänä koetuissa vastauksissa tuotiin positiivisina asioina esille korvauksen määrän korottaminen edellisestä lukuvuodesta sekä se, että ohjaaja voi itse päättää maksetaanko korvaus hänelle itselleen vai urheiluseuralle. Niissä vastauksissa, joissa rahallinen korvaus koettiin estävänä tekijänä korvausta pidettiin määrältään riittämättömänä. Iltapäivällä pidettävissä kerhoissa kokonaisuajausaika jää ohjaajalle lyhyeksi, jolloin ohjauksesta maksettava korvaus jää vähäiseksi.

Kuten useissa aikaisemmissa tutkimuksissa niin tässäkin opinnäytetyössä korostui resurssien asettamat haasteet toiminnan järjestämiselle. Erityisesti tämä näkyy ohjaajien määrässä ja vapaaehtoisuudessa. Urheiluseurojen vapaaehtoistoimintaa korostaa Kosken ja Mäenpään (2018) tutkimus, jonka mukaan urheiluseuroissa toimii paljon vapaaehtoisia työntekijöitä, joka kymmenes suomalainen tekee vapaaehtoistyötä liikunnan parissa. Tutkimus osoittaa myös viitteitä siitä, että vapaaehtoisten löytäminen urheiluseuroihin koetaan haastavammaksi kuin aikaisemmin. (Koski & Mäenpää 2018, 64–65.) Opinnäytetyön tuloksissa selkeänä estävänä tekijänä urheiluseurojen osallistumisessa hankkeen mukaiseen toimintaan olivat resurssit ja erityisesti ohjaajien järjestäminen. Tulosten mukaan urheiluseurat toimivat pääasiallisesti vapaaehtoistoiminnan kautta, jolloin seurojen ohjaajat ovat päivätöissä muualla. Lisäksi tulosten perusteella ohjaajien tai aktiivien määrää pidetään vähäisenä

Myös Enriquezin ja Oliverin (2020) tutkimuksessa nousi esille koulupäivän yhteydessä urheiluseurojen järjestämien kerhojen haasteena vapaaehtoisten ohjaajien järjestäminen. Enriquez ja Oliver esittävät yhtenä ratkaisuna ohjaajien määrän lisäämiseen paikallisen korkeakoulun opiskelijoiden hyödyntämistä ohjaajina. (Enriquez & Oliver 2020, 8.) Opinnäytetyön vastauksissa tuotiin esille hyväksi havaittu toimintatapa, jossa ohjaajiksi on rekrytoitu eläkkeellä tai työttömänä olevia henkilöitä sekä sellaisissa ammateissa toimivia henkilöitä, joiden on mahdollista järjestää aikaa ohjaamiseen iltapäivällä.

Kosken ja Mäenpään (2018) tutkimuksen mukaan vähintään yksi päätoiminen työntekijä on noin joka viidennellä suomalaisella urheiluseuralla ja heidän lisäksensä seuroissa toimii osa-aikaisia työntekijöitä (Koski & Mäenpää 2018, 67,72). Opinnäytetyön tulosten perusteella työntekijöiden, jotka ovat palkattu seuroihin, toimenkuva sisältää seuran omaan toimintaan liittyviä työtehtäviä eikä resursseja riitä ulkopuolisiin hankkeisiin. Oman haasteensa tuovat resurssien näkökulmasta myös tilat. Kunnan alueen tai seuran liikuntatilat eivät opinnäytetyön tulosten perusteella ole riittävät hankkeiden mukaisen toiminnan järjestämiseen.

Opinnäytetyön tulosten perusteella ohjaaja- ja tilaresurssien lisäksi on estävänä tekijänä toiminnan järjestämisen ajankohta. Toiminnan ajankohta sijoittuu koulupäivien yhteyteen iltapäivisin. Ajankohta asettaa urheiluseuroille haasteita niin ohjaajien saamiseen kuin tilojen organisointiin. Nämä tekijät vaikuttavat estävästi urheiluseurojen mahdollisuuksiin järjestää toimintaa ja sitä kautta osallistua hankkeeseen.

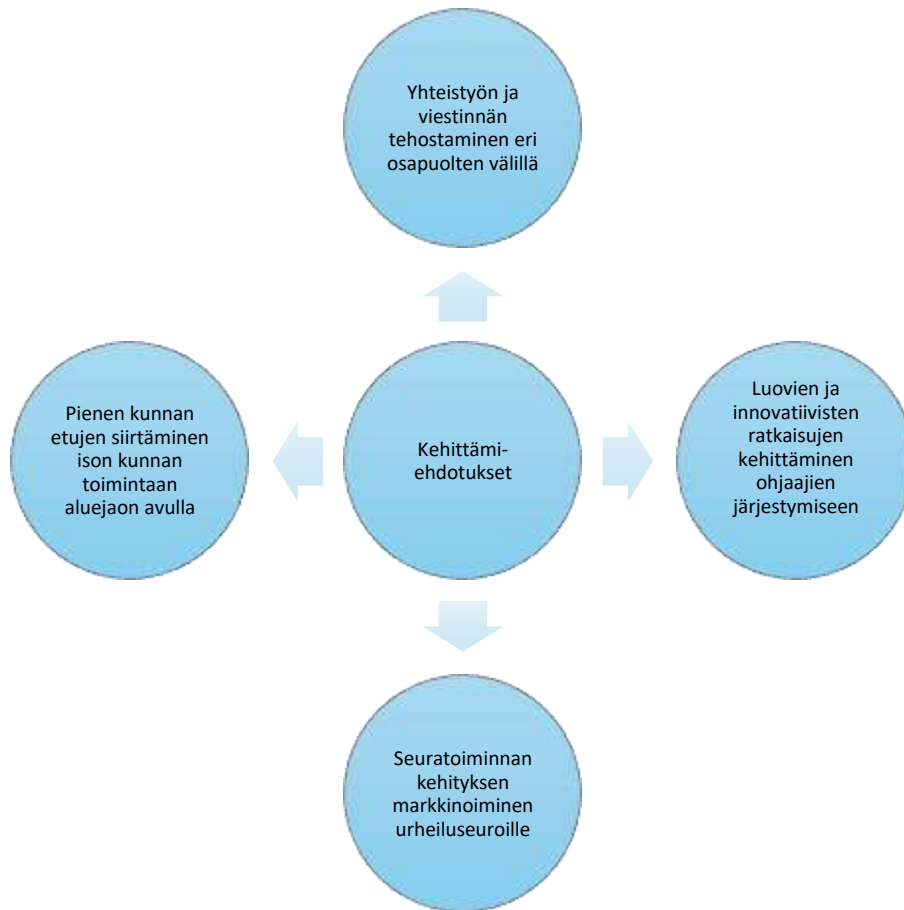
Opinnäytetyön tuloksista nousi esille Harrastamisen Suomen mallin hankeaikataulu estävänä tekijänä. Vastausten perusteella vuoden kestoisen hanke koettiin lyhyenä ja esille tuotiin toive hankkeen muuttaminen esimerkiksi kolmen vuoden kestoiseksi. Hankkeen vuosittainen aikataulu on haastava, koska hankeprosessin aikataulun mukaan kunnat saavat maaliskuun toimijahaun avustuspäätökset huhtikuussa. Tämän jälkeen tulevista ohjauksista sopiminen urheiluseurojen kanssa voidaan aloittaa touko-kesäkuussa. Ohjausten sopimiseen vaikuttaa myös koulujen lukujärjestysten suunnittelu, joka saattaa osassa kouluista valmistua vasta kesäkuussa. Ohjausaikojen sopiminen ja ryhmien aikataulutus voi venyä jopa elokuulle, jolloin toiminnan tulisi jo käynnistyä. Kesäaikana ohjausten sopiminen ja ohjaajien rekrytointi on haastavaa eikä hankkeen mukainen kymmenen kuukauden mukainen työlupaus ei ole kaikille seuroille tai ohjaajille kannustava.

8 Johtopäätökset ja jatkotutkimus

Suomessa lasten ja nuorten liikkumattomuus on terveyden ja hyvinvoinnin kannalta yksi nykypäivän haasteista. Valtiohallinnon tasolla on suunniteltu ja kehitetty erilaisia toimenpiteitä ja malleja, joilla lasten ja nuorten liikkumista ja liikunnan harrastamista tuetaan. Tässä opinnäytetyössä esitelty vuonna 2021 käynnistynyt Harrastamisen Suomen malli on tutkimuksien perusteella vakiinnuttanut toimintamallinsa Suomen kunnissa. Harrastamisen Suomen mallin mukainen toiminta on laajentunut ja kehittynyt ensimmäisten toimintavuosien aikana. Vuonna 2023 Harrastamisen Suomen mallin mukaisia hankkeita on käynnissä lähes kaikissa Suomen kunnista ja toiminta kehittyy edelleen.

Opinnäytetyön perusteella Harrastamisen Suomen malli koetaan tärkeäksi ja sitä halutaan toteuttaa Etelä-Suomen kunnissa. Hankkeen höydyt ovat kansanterveydelliset, kun lapsille ja nuorille mahdollistuu niin liikunnallista kuin sosiaalista hyvinvointia. Erityisesti urheiluseurojen tarjoamat harrastusmahdollisuudet tarjoavat vähän liikkuville lapsille ja nuorille mahdollisuuden liikunnan lisäämiseen ja vakiintumiseen arkeen sekä jo ennestään liikkuville lapsille ja nuorille mahdollisuuden liikunnan lisäämiseen ja monipuolistamiseen. Tulosten perusteella kuntien hankkeisiin osallistuvien urheiluseurojen määrä ei ole vielä kaikissa kunnissa riittävä ja lajitarjonnan monipuolistamiselle on tarvetta.

Opinnäytetyön tuloksista saatiin tietoja urheiluseurojen Harrastamisen Suomen mallin hankkeisiin osallistumiseen vaikuttavista tekijöistä. Saatua tietoa voidaan hyödyntää urheiluseurojen osallistumismäärän kasvattamisessa kuntien hankkeissa. Edistävien tekijöiden kohdalla on hyvä pysähtyä tarkastelemaan tekijöiden toteutumista kuntakohtaisesti, toteutuvatko kyseiset tekijät vai voiko niiden mukaista toimintaa edelleen tehostaa. Estävien tekijöiden kohdalla taas olisi tärkeä pohtia ja saada selville, kuinka haasteita voidaan lähestyä tai ratkaista. Saatujen tulosten pohjalta esitetään muutamia kehittämisehdotuksia urheiluseurojen hankkeisiin osallistumisen lisäämiseksi (Kuvio 4.). Tulokset ja kehittämissuosituksukset perustuvat tutkimuksessa kokemusten kautta kerättyyn tietoon, jonka avulla on mahdollista huomioida jatkossa urheiluseurojen hankkeeseen osallistuminen entistä paremmin. yks

Kuvio 4. Kehittämissuhteita.

Kuviossa 4. esitetyt kehittämissuhteet ovat seuraavat:

- **Pienen kunnan etujen siirtäminen ison kunnan toimintaan aluejaon avulla.** Tutkimustulosten perusteella urheiluseurojen osallistuminen pienemmissä kunnissa koettiin määrältään sopivaksi. Samaa hyötyä voi tavoitella isommissa kunnissa aluejaon avulla.
- **Yhteistyön ja viestinnän tehostaminen eri osapuolten välillä.** Tutkimustuloksissa yhteistyö ja viestintä korostuivat urheiluseurojen osallistumista edistävänä tekijänä. Yhteistyötä ja viestintää voi tehostaa säännöllisten tapaamisten ja palaverien avulla, hyödyntämällä perinteisten menetelmien ohella digitaalisia sovelluksia sekä luomalla avoin ja kannustava ilmapiiri, jossa mielipiteitä on mahdollista ilmaista ja kaikki tulevat kuulluksi.
- **Luovien ja innovatiivisten ratkaisujen kehittäminen ohjaajien järjestämiseen.** Tutkimustulosten mukaan ohjaajien järjestäminen on merkittävä haaste ja estävä tekijä urheiluseurojen osallistumiseen. Ohjaajien rekrytointi esimerkiksi liikunta- tai ohjausalan koulutuksen saaneista henkilöistä, jotka eivät ole aktiivisesti työelämässä tai toisen asteen ja korkeakoulujen soveltuvien alojen tutkinto-opiskelijoista. Korkealaatuisen ohjaamisen varmentamiseksi ohjaajien ja valmentajien tulee olla ammattitaitoisia. Edellä mainituissa esimerkeissä hyöty voi olla molemminpuolinen; ohjauksesta saatava korvaus, opintosuoritus tai mielekäs sisältö arkeen.
- **Seuratoiminnan kehityksen markkinoiminen urheiluseuroille.** Tutkimustulosten mukaan hankkeeseen osallistuminen on urheiluseuroille mahdollisuus kehittää ja kasvattaa omaa toimintaa. Kehitysmahdollisuuden markkinointi urheiluseuroille.

Opinnäytetyön tulosten perusteella Harrastamisen Suomen mallin hankeaikataulu on kunnille ja urheiluseuroille haastava. Harrastamisen Suomen malli on käynnistynyt ja toiminut lukuvuoden 2022–2023 päättyessä kaksi kokonaista toimintavuotta. Jatkossa on tärkeää tarkastella ja tutkia malliin ja kuntien hankkeisiin liittyviä käytännön toimia ja aikatauluja. Esimerkiksi, onko hankeaikataulua mahdollista pidentää niin, että hakeminen, päätösten saaminen ja toiminnasta sopiminen ei olisi jokavuotinen toimenpide? Aikataulun kohdalla tulee kuitenkin huomioida myös toiminnan lähtökohta, lasten ja nuorten vaikutusvalta, he päättävät mistä harrastuksista iltapäivät rakentuvat ja toiveet voivat muuttua vuosittain. Opinnäytetyön mukaan hankkeisiin liittyvät rahallinen korvaus muodostui sekä edistäväksi että estäväksi tekijäksi. Jatkossa on hyvä varmistaa, että hankerahoituksen määrä on riittävä toiminnan järjestämiseen erikokoisissa kunnissa.

Lähteet

Enriquez, O. N & Oliver, K. L. 2020. 'Can we play the real sport?' Co-creating a student centered after-school sports club. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 27, 3. Viitattu 28.3.2023.

<https://kind.nmsu.edu/research--creative-works/Can-we-play-the-real-sport-Co-creating-a-student-centered-after-school-sports-club.pdf>

ESLUn toiminta-alue. N.d. Etelä-Suomen urheilu ja liikunta verkkosivu. Viitattu 28.11.2022.

<https://www.eslu.fi/yhteystiedot-info/toiminta-alue/>

Fogelholm, M. 2011. Lapset ja nuoret. Julkaisussa *Terveysliikunta*. Toim. M. Fogelholm, I. Vuori & T. Vasankari. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, 76–87.

Günther, K., Hasanen, K. & Juhila, K. 2021. Johdanto: analyysi ja tulkinta. Julkaisussa *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Toim. J. Vuori. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 2.3.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>

Hakanen, T., Myllyniemi S. & Salasuo M. 2019. Liikkuminen. Julkaisussa *Oikeus liikkua. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018*. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:2, 15–51.

Harrastamisen strategia. 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Helsinki: Valtioneuvosto. Viitattu 28.3.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161382/okm_7_2019_Harrastamisen%20strategia.pdf

Harrastamisen Suomen malli. N.d. Harrastamisen Suomen mallin verkkosivu. Viitattu 28.11.2022. <https://harrastamisensuomenmalli.fi/>

Harrastamisen Suomen mallin kunnat. N.d. Harrastamisen Suomen mallin verkkosivu. Viitattu 3.4. <https://harrastamisensuomenmalli.fi/harrastuksen-jarjestajille/harrastamisen-suomen-mallin-kunnat/>

Harrastuksen järjestäjille. N.d. Harrastamisen Suomen mallin verkkosivu. Viitattu 28.11.2022. <https://harrastamisensuomenmalli.fi/harrastuksen-jarjestajille/>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15.–16. p. Helsinki: Tammi.

Hossain, T., Kallio, M. & Suortti, K. 2013. Urheiluseurat kunniaan. Liikunnan ja urheilun rahoituksen painopisteeksi perustaso – lapset ja nuoret. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013:7. Viitattu 8.12.2022. https://www.liikuntaneuvosto.fi/wp-content/uploads/2019/09/Urheiluseurat_kunniaan_www.pdf

Huuskonen, T., Lambacka, R., Tarhala, M., Ulvinen, M., Valta, A. & Vartiainen, T. 2022. Harrastuksia kouluihin – opas yhdistyksille ja muille harrastusten järjestäjille. Viitattu 3.4.2023. https://harrastamisensuomenmalli.fi/wp-content/uploads/2022/04/Harrastuksia-kouluihin-opas-yhdistyksille-ja-muille-harrastusten-jarjestajille_ISBN.pdf.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012. Tutkimuseettinen toimikunta. Toim. K. Varantola, V. Launis, M. Helin, S. Spoof & S. Jäppinen. Viitattu 15.12.2022. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna tai opinnäytetyönä. Toim. T. Makkonen. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kanters, M. A., Bocarro, J. N., Filardo, M., Edwards, M. B., McKenzie, T. L. & Floyd M. F. 2014. Shared Use of School Facilities with Community Organizations and Afterschool Physical Activity Program Participation: A Cost-Benefit Assessment. Journal of School Health, 84,5, 302-309. Viitattu 28.3.2023. <https://janet.finna.fi/>, CINAHL Ultimate.

Kaunismaa, P., Sinisalo-Juha, E., Tormulainen, A. & Vaara, L. 2021. Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä. Osaamiskeskus Kentauri. Viitattu 5.4.2023. https://kentauri.fi/wp-content/uploads/2021/09/Harrastus-ja-jarjestotoiminnan-merkitys-nuorten-elamassa_Artikkeli_7.9.2021.pdf

Koski, P. & Mäenpää, P. 2018. Suomalaiset liikunta- ja urheiluseurat – tilanne, muutokset ja tulevaisuus. Raporttitiivistelmä. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 8.12.2022. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161059/Suomalaiset%20liikunta-%20ja%20urheiluseurat.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Lasten ja nuorten liikuntaindikaattorit. 2022. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 5.4.2023. <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiOGFkMTVjYmEtYT-cwZS00MDg5LTkyZTEtMTk0NmZkMWM5NjE2IiwidCI6IjIxMDczODIkdjYjgtND-cxNi05ZGEyLWM0ZTNhY2YwMzBkYiIsImMiOiJh9>

Liikkumissuositus 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille. 2021. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:19. Viitattu 3.12.2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162984/OKM_2021_19.pdf

Liikunnan harrastaminen Suomessa. 2020. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos verkkosivu. Viitattu 5.12.2022. <https://thl.fi/fi/web/elintavat-ja-ravitsemus/liikunta/liikunnan-harrastaminen-suomessa>

Liikunnan ja urheilun laadukkain asiantuntija alueellaan. N.d. Etelä-Suomen urheilu ja liikunta verkkosivu. Viitattu 28.11.2022. <https://www.eslu.fi/yhteystiedot-info/>

Liikuntalaki 390/2015. Annettu 1.5.2015. Viim. muutos 1.1.2017. Viitattu 3.12.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150390>

Nuorisolaki 955/2022. Annettu 1.1.2017. Viim. muutos. 1.1.2023. Viitattu 3..1.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285>

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. 2019. Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31. Helsinki: Valtioneuvosto. Viitattu 29.11.2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161931/VN_2019_31.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ranto, E. 2023. Harrastamisen Suomen malli tällä hallituskaudella. YouTube-videopalvelu. Julkaistu 24.1.2023. Viitattu 28.3.2023. <https://www.youtube.com/watch?v=QLEyGkRvHjY>

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Suomen malli. 2020. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 29.11.2022. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/0309f7d7-8691-4d5b-afec-ff6cde83c55c/1ff09a2b-3207-4c24-8382-602d2b91799d/ESITYS_20200731142333.pdf

Tietoa. N.d. Harrastamisen Suomen mallin verkkosivu. Viitattu 3.4.2022. <https://harrastamisen-suomenmalli.fi/tietoa/>

Tuloskortti 2022. Lasten ja nuorten liikunta Suomessa. 2022. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisu 401. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Valli, R. 2010. Kyselylomaketutkimus. Julkaisussa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Toim. J. Aaltola & R. Valli. 3. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valtiosopimus 1991/60. Yleissopimus lapsen oikeuksista. Annettu 21.08.1991. Viitattu 3.12.2022. <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060#idm45053758337952>

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vuori, I. 2010. Liikunta lapsena ja nuorena. Julkaisussa Liikuntalääketiede. Toim. I. Vuori, S. Taimela & U. Kujala. 3.–4. painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, 144–170.

WHO guidelines on physical activity and sedentary behaviour. 2020. Geneva: World Health Organization. Viitattu 3.12.2022. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/336656/9789240015128-eng.pdf>

Zacheus, T., Koski, P., Tähtinen, J. & Vanttaja, M. 2017. Liikkumattomuuden jäljillä. Nuorisotutkimusseuran julkaisu 194. Helsinki: Unigrafia.

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Hyvä vastaanottaja,

Olen Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden ylemmän AMK tutkinnon opiskelija. Olen tekemässä tutkintooni liittyvää opinnäytetyötä aiheesta urheiluseurat Harrastamisen Suomen mallissa. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Etelä-Suomen alueen urheiluseurojen osallistumista Harrastamisen Suomen mallin mukaiseen toimintaan sekä koota yhteen osallistumista edistäviä ja estäviä tekijöitä. Opinnäytetyö on Etelä-Suomen liikunta ja urheilu ry:n (ESLU) tilaama tutkimus, joka tehdään yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa.

Vastaamalla kyselyyn voit jakaa omaa asiantuntemustasi, siitä miten urheiluseurojen osallistumista voidaan edistää Harrastamisen Suomen mallin mukaisessa toiminnassa. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 10–20 minuuttia ja vastausaikaa on 28.2.2023 saakka.

Aineisto kerätään ainoastaan tähän opinnäytetyöhön liittyen. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja aineistoa käsitellään vain tämän opinnäytetyön yhteydessä. Vastaukset säilytetään sähköisesti ja suojatusti. Opinnäytetyön valmistuttua vastaukset säilytetään kahden vuoden ajan, jonka jälkeen ne hävitetään asianmukaisesti. Tutkimuksen tuotos on ESLU:n käytettävissä.

Vastaaminen tapahtuu alla olevan linkin kautta sähköisesti ja anonyymisti. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti eikä aineisto yhdisty yksittäisiin vastaajiin. Vastaamalla Webropol-kyselyyn osallistuja antaa suostumuksensa vastauksien käyttöön opinnäytetyössä.

Mikäli sinulla on jotain kysyttävää kyselystä tai opinnäytetyöstä, voit olla minuun yhteydessä.

Kiitos jo etukäteen yhteistyöstä!

Terveisin,

Sallamari Saastamoinen

ab8955@student.jamk.fi

LINKKI KYSELYYN: <https://link.webropolsurveys.com/S/23C8929C08141254>

Liite 2. Saatekirje 2

Hei,

Saitte aiemmin sähköpostitse viestin YAMK-opinnäytetyöhöni liittyvästä kyselystä. Mikäli ette ole vielä ehtineet vastata kyselyyn, toivon että vastaisitte siihen mahdollisimman pian. Jos olette jo vastanneet siihen, kiitän vastauksesta ja toivon teille mukavaa kevään odotusta! Vastausaikaa kyselyyn on **5.3.2023** saakka.

LINKKI KYSELYYN: <https://link.webropolsurveys.com/S/23C8929C08141254>

Terveisin,

Sallamari Saastamoinen

Hyvä vastaanottaja,

Olen Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan ylemmän AMK tutkinnon opiskelija. Olen tekemässä tutkintooni liittyvää opinnäytetyötä aiheesta *urheiluseurat Harrastamisen Suomen mallissa*. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Etelä-Suomen alueen urheiluseurojen osallistumista Harrastamisen Suomen mallin mukaiseen toimintaan sekä koota yhteen osallistumista edistäviä ja estäviä tekijöitä. Opinnäytetyö on Etelä-Suomen liikunta ja urheilu ry:n (ESLU) tilaama tutkimus, joka tehdään yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa.

Vastaamalla kyselyyn voit jakaa omaa asiantuntemustasi, siitä miten urheiluseurojen osallistumista voidaan edistää Harrastamisen Suomen mallin mukaisessa toiminnassa. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 10–20 minuuttia ja vastausaikaa on 5.3.2023 saakka.

Aineisto kerätään ainoastaan tähän opinnäytetyöhön liittyen. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja aineistoa käsitellään vain tämän opinnäytetyön yhteydessä. Vastaukset säilytetään sähköisesti ja suojatusti. Opinnäytetyön valmistuttua vastaukset säilytetään kahden vuoden ajan, jonka jälkeen ne hävitetään asianmukaisesti. Tutkimuksen tuotos on ESLU:n käytettävissä.

Vastaaminen tapahtuu alla olevan linkin kautta sähköisesti ja anonymisti. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti eikä aineisto yhdisty yksittäisiin vastaajiin. Vastaamalla Webropol-kyselyyn osallistuja antaa suostumuksensa vastauksien käyttöön opinnäytetyössä.

Mikäli sinulla on jotain kysyttävää kyselystä tai opinnäytetyöstä, voit olla minuun yhteydessä.

Kiitos jo etukäteen yhteistyöstä!

Terveisin,
Sallamari Saastamoinen
ab8955@student.jamk.fi

LINKKI KYSELYYN: <https://link.webpolsurveys.com/S/23C8929C08141254>

Liite 3. Kysely

Webropol-kyselyn kysymykset:

1. *Kunta:*
2. *Minkä niminen on kuntanne Harrastamisen Suomen mallin mukainen hanke?*
3. *Kuinka monta urheiluseuraa osallistui/osallistuu kuntanne Harrastamisen Suomen mallin mukaiseen hankkeeseen*
 - a) *lukuvuonna 2021–2022*
 - b) *lukuvuonna 2022–2023?*
4. *Mitkä urheiluseurat ovat mukana kuntanne hankkeessa lukuvuonna 2022–2023?*
5. *Mitä harrastustoimintaa hankkeessa mukana olevat urheiluseurat järjestävät?*
6. *Onko osallistuvien urheiluseurojen määrä sopiva hankkeenne kannalta? Miksi?*
7. *Mitä urheiluseurojen hankkeeseen osallistumista edistäviä toimintatapoja olette havainneet tai käyttäneet?*
8. *Mitä urheiluseurojen hankkeeseen osallistumista estäviä toimintatapoja olette havainneet?*
9. *Kuinka monta urheiluseuraa kuntanne alueella toimii?*